

Ocak - Şubat 2023

ISSN: 1306 - 3731 Fiyatı : 20 TL.

18.
YIL

Akpınar

103.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

**Madem ki mevsim bahar
Bize çiçekleri getirin çocuklar**

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Nevzat TOPAL

Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 20 TL

Yıllık Abone Bedeli: 150 TL

Resmî Abone Bedeli: 250 TL

Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi

Iban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Fertek Mah. OSB. 4. Cad. No: 6 • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 2 **SUNUŞ YAZILARINDA BİR DEĞİŞİKLİĞE NE DERSİNİZ?**
İsmail ÖZMEL
- 3 **BALKANLAR, STRUGA ŞİİR AKŞAMLARI VE YILIN ŞAİRİ BİR ÇUVAŞ TÜRKÜ**
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
- 8 **MEHMET ÂKİF HASTA DÖŞEĞİNDE**
İsmail Habib [Sevük]
- 10 **ÂKİF'E HASRETİMİZ**
Peyami Safa
- 10 **ŞİİR ÖZEL BİR İKLİMDİR**
Sadık Kemal TURAL
- 16 **ÖRNEK BİR KİŞİLİK VE MEDENİYET HADİSESİ OLARAK MEHMET AKİF ERSOY**
İsmail ÖZMEL
- 19 **KAHRAMANMARAŞ'TAN MEKTUP VAR**
Abdülkadir GÜLER
- 22 **MEMDUH ŞEVKET'TEN ALDIĞIM DERS**
Hasan YÜCEL
- 28 **ÂŞIK AYTEN GÜLÇİNAR**
Abdullah SATOĞLU
- 30 **BAZEN BOŞUNA TELAŞLANIRIM**
İsmail ÖZMEL
- 31 **ACI'NIN DİBİ ¹**
Nejla AKYÜZ
- 32 **DEPREM 6 ŞUBAT**
Harika UFUK
- 33 **ASRIN FELAKETİ**
Abdülkadir GÜLER
- 34 **TÜRKÜLERİ SEVİYORUM**
Bekir OĞUZBAŞARAN
- 35 **ANADOLU**
Bedrettin KELEŞTİMUR
- 35 **BEYAZ BİR NERGİS BEKLERİM**
İsmail Emre ÖZER
- 36 **YÜZÜMÜN HÜZNÜ VURUR KEMANIMIN TELLERİNE**
Bedriye AKTAŞ
- 40 **NAR**
Şakir MUSALLİ
- 42 **Gazeteci Yazar Hikmet Altınkaynak Hayatını Kaybetti**

SUNUŞ YAZILARINDA BİR DEĞİŞİKLİĞE NE DERSİNİZ?

İSMAİL ÖZMEL

Alışkanlık haline gelmiş, dergilerde sunuş yazıları dergide yazıları, şiirleri yer alan yazar ve şairlerin isimleri ve yazı başlıkları yazılır ve önemli olanları ön plana çıkararak, zevkle okuyacağınızı umuyoruz diye bitirilir.

Tarihi hakikatleri bile şüpheli hale getirmekten fayda gören anlayışlar, ne kadar iyi niyetli olduklarını savunsalar bile doğrulara ve gerçeğe gerekli önemi vermemek gibi bir kusurla baş başa olduklarını inkâr edemezler. Tarihi hakikatler deyince, gerçek peşindeki bir zekânın ve aklın öncekilerin kusurlarını ve yanlışlarını ortaya koyarak yola çıkmaları gerektiğini, mevcut anlayış madem ki yanlıştır veya yetersizdir doğrusu nedir? İşte bilime, edebiyata ve sanata yeni kapılar açan soru budur. Doğrusu nedir denilince, tarihi bir kayıt, yazılı bir belge veya eser, kişisel araştırmayla varılan mantiki sonuç bütün bunlar mevcut bilgilerin hududunu ve muhtevasını genişletmek için yapılan gayret ve çalışmaların hepsini içine alır. Bütün bu sahayı aydınlatmak insana ferahlık veren gelişmelerdir. Bu çabalar bilime daha geniş bir bakış, edebiyata sanata yeni tahayyüller ve yeni muhteva kazandıran olgulardır. Bu sebeple tenkit fikri ile aydınlanma arasındaki ortak sahayı hiçbir zaman dikkatlerden uzak tutmamak gerekir.

Tenkit söz olarak güzel görünse de, kimse kendinin de kusurlu olduğu ihtimali üzerinde durmaz ve bütün yanlışın, kusurun ve eksikliğin karşı tarafta olduğunu düşünür. Böyle bir mantığın yürürlükte olduğu muhitlerde tenkit olumsuz duyguların dışı vurumu olarak kabul edilir. Halbuki tenkit gerçek arayışının ön hazırlığıdır. Gerçeği bilmek, eğer rahatsız edici bir gidişi veya aksayan bir yönü işaret ediyorsa, bunun asıl sebebine inmek, çözüm yolunun önünü açar ve ihtiyaç duyulan sonuca ulaşmayı mümkün hale getirir.

Sunuş yazılarında bir sanat, bir edebiyat veya bir düşünce meselesini ortaya atmak ve münakaşa ederek küçük bir güzellik veya tefekkür konusunu okuyucuya ulaştırarak, hem sayfayı değerlendirmiş ve hem de dergiyi süslemiş oluruz diye düşünüyorum.

Yeni sayılarda buluşmak dileği ile sağlıklı kalın, hoşça kalın.

BALKANLAR, STRUGA ŞİİR AKŞAMLARI VE YILIN ŞAİRİ BİR ÇUVAŞ TÜRKÜ

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Struga bir Balkan şehridir, bir zamanlar sancağımızın dalgalandığı bir Balkan şehri... Kısmet oldu, yolumuz düştü ve oraları, ata topraklarını gezip gördük. Bu görmenin ayrıca güzel hatıralarını da asla unutamadık, unutamayacağız. Bu güzelliği, bir dizi yazımızda dile getirmiş, okuyucularımızla paylaşmıştık. İşte o yazımızın tam künyesi:

"Bir Fotoğrafın Hatırlattıkları 36 / Struga (Kuzey Makedonya) Şiir Akşamları ve Konyalı İki Şair", Merhaba /Akademik

Sayfalar, 21 (28), 07 Eylül 2022, 433-438.

Yazımızın başlığında adları anılmayan iki şairimiz; Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Feyzi Halıcı idi. Bu yazımızda, önce bu küçük şehri kısaca tanıtacak, adını dünyaya duyuran Şiir Akşamları'na gidecek ve şiirin kalbinin attığı günlerde, bir tür Yılın Şairi seçimiyle ilgili notlarımızı sizlerle paylaşacağız.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Yugoslavya'nın dağılmasından sonra 1991 yılında Makedonya adıyla dünya siyaset sahnesindeki yerini almıştı. Ancak bu ad, Yunanistan'ı rahatsız ediyordu, çünkü genelde Makedonya denilince onların da Makedonya adıyla anılan geniş coğrafyada toprakları vardı. Sonuçta, Makedonlar adlarının önüne bir Kuzey adı ekleyerek yollarına devam ettiler. Ülkenin komşuları; kuzeyde Kosova, doğuda Bulgaristan, güneyde Yunanistan ve batıda da Arnavutluk'tur.

Ülkenin başkenti, büyük şairimiz Yahya Kemal Beyatlı'nın doğduğu yer olan Üsküp'tür. Konumuz olan Struga şehrine gelince... Struga, ülkenin iki büyük gölünden biri olan Ohri Gölü'nün tam kuzeyinde yer alır. Göle adını veren şehir ise gölün kuzeybatısındadır. Geniş alanda düşünürsek bu bölge başkent Üsküp'ün güneybatısında yer almaktadır. Şehir Arnavutluk sınırına çok yakındır.

Balkanlar... 20. yüzyılın son yıllarında defalarca bilim toplantılarına davet edildiğim eski topraklarımız... Ancak her davete de gitmemiz çeşitli sebeplerle gerçekleşmeyecekti. Gidebildiklerimizden birkaçını hatırlatıvermek isterim.

XIth International Symposium for Balkan Folklore, 07-08 Temmuz 1991, Ohri. Ayrıca Struga da ziyaret edilmiştir.

Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu, 12-16 Kasım 1991, Priştine-Kosova. Ayrıca Mamuşa ve Priştine de ziyaret edilmiştir.

Makedonya'da Türkiye Edebiyat Günleri, 09-17 Eylül 1992, Üsküp. Ayrıca; Struga, Ohri, Manastır ve Gostivar da ziyaret edilmiştir.

Üsküp'te misafir profesör olarak bulunmam, 06-13 Nisan 1993.

Bütün bu gidişlerin, gidilemeyen bir ilk daveti vardır. Ne yazık ki bildirimizi İngilizce ve Fransızcasıyla hazırladığımız bu ilk yolculuğumuz gerçekleşmemiştir.

"Balkan Ülkelerinde Nasreddin Hoca'ya Mal Edilen Bölge Tiplerine Ait Fıkralar", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten 1985, Ankara 1989, 131-135.

Not: 07-08 Temmuz 1985 tarihleri arasında Ohri-Makedonya'da toplanan IX. Milletlerarası Balkan Folklor Sempozyumu için hazırlanmıştır.

a) İngilizcesi: "The Reflection of the Folk Belief on Legend in the Folk Narration of the Balkan Countries", Eğitim Fakültesi Dergisi, 4, 1990 (Basımı 1992), s. 1-5.

Ve bütün gidilen toplantılarla ilgili olarak yazdıklarımızı da şöyle bir sıralayıverelim:

"Ohri Güzelleme", Size, 13 (215), Eylül 1991, 30.

"Kosova'dan Geçerken", Size, 13 (219), Ocak 1992, 27.

"Yunus Emre Priştine'de", Türk Edebiyatı, 219, Ocak 1992, 41-43.

Not: Makale, ayrıca, Çevren, 19 (87-89), Ocak-Haziran 1992; 70-71, Tan, 29 Nisan 1992, 1178 -1179, 23 ile Yeni Konya, 30 Aralık 1991-1 Ocak 1992'de de yer almıştır.

"Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu Yugoslavya'nın Priştine Şehrinde Toplandı", Türk Kültürü, 30 (345), Ocak 1992, 60-61.

Not: Makale ayrıca Çevren, 19 (90-92), Temmuz - Aralık 1992'de yayımlanmıştır.

"Yunus Emre Kimdir?" Çevren, 19 (87-89), Ocak-Haziran 1992, 12-13.

"Bir Efsane: Anadolu'dan Prizren'e", Birlik, 15 Eylül 1992, 4278, 13.

"Makedonya'dan Notlar". Yeni Konya, 23 Eylül 1992.

"Gezi Notları: Tarihten Geliyorum", Türk Edebiyatı, 230, Aralık 1992, 37-41.

bk. Yeni Konya, 4-7 Kasım 1992, 2.

Not: Makedonya'da yapılan Türkiye Edebiyat Günleri adlı toplantının notlarıdır.

"Makedonya Türkleri Arasında", Yeni Konya, 28 Nisan 1993

"Birlik'i Okurken: Konya'dan Üsküp'e Sevgiler ve Selâmlar", Birlik, 6 Ağustos 1994, 8-9.

"Makedonya'daki 50 Yıllık Türk Sesi: Birlik", Birlik, 25 Mart 1995, 9.

"Balkanlar'daki Konya", Birlik, 17 Şubat 1996, 9.

Not: bk. Yeni Konya, 3 Şubat 1996, 3 ve

Size, 17 [270], Nisan 1996, 24.

Bu arada, Üsküp Kiril ve Metodi Üniversitesi'nden verdiğim ders günlerinde orada Türkçe okutmanı olarak bulunan günümüzün yazarlarından Çiğdem Ülker Hanımefendi de, daha sonra yayımlanan bir armağan kitabımıza o günleri anlatan bir yazı ile katılmıştı:

"Prof. Dr. Saim Sakaoğlu Üsküp'teydi", Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'na 55. Yıl Armağanı(haz. Yrd. Doç. Dr. Ali Berat Alptekin), Kayseri, 1994, 6-8.

Yukarıda, Balkanlara yaptığımız bilim gezilerinin listesini verirken en başta yer alan bilgiyi hatırlayıverelim:XIth International Symposiumfor Balkan Folklore, 07-08 Temmuz 1991, Ohri. Ayrıca Struga da ziyaret edilmiştir.

Bu konuda yolculuğumuzun sona ermesinden sonra kaleme aldığımız bir yazımızda şöyle diyorduk: "Önceleri iki yılda bir düzenlenen Balkan Folklor Sempozyumu 1988'den itibaren üç yılda bir düzenlenmeye başlanmıştır. Bu yıl 33.sü düzenlenen Balkan Halk Oyunları Festivali içinde yer alan sempozyuma çeşitli ülkelerden 70 kadar bilim adamı katılmıştır." (Ohrid Güzellemesi). Ohri'ye indiğimizde orada karşılaştığımız ilk dostlar, Eskişehir Valisi Bahattin Güney, eşi ve İrfan Ünver Nasrattınoğlu olmuştur. Ekip, Ohri'deki görevlerini tamamlamış, Arnavutluk'a gitmek için bekliyorlardı. Bu aradaki zamanı hep birlikte değerlendirmek için Struga'ya doğru yola çıkıyoruz. Amacımız. Burada düzenlenen şiir akşamlarında Altın Çelenk Ödülü'ne layık bulunan şairimiz Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın ağacını ziyaret etmek. O

ağacın altındaki anlamlı buluşmada dört Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak bizler beşinci vatandaşımızı hafızalarımıza naksetmiştik. İşte o fotoğrafımızda bizler, sırasıyla; Saim Sakaoğlu, Bahattin Güney ve eşi Hatice Serpil Güney ile İrfan Ü. Nasrattınoğlu olarak görüyoruz.

Şiir festivalinin özgün adı, Струшкивечеринапоезизата, СВП Struškive rinapoezijata, SVP'dir. 1960 yılında gerçekleştirilen düzenlemenin ilk yılları bir hazırlık aşaması özelliğini taşır. Önce ülke çapında başlayan şiir toplantısı şeklini alır. Bu gelişmeleri şöylece gösterebiliriz:

1. Dönem: 1961-1963; Ulusal çapta olup sadece Makedonya vatandaşlarının katılımına açıktır.

2. Dönem: 1963-1966; Eski Yugoslavya'yı oluşturan altı ülke ile özerk bölge vatandaşlarına açıktır.

3. Dönem: 1966'dan sonra: Uluslararası düzeyde olup bütün dünya ülkelerinin şairlerine açıktır.

Uluslararası çapta düzenlenen festivallerin ilk onunda Altın Çelenk ödülüne layık bulunan şairler ve ülkeleri şöyledir:

- 1966 Robert Rozhdestvensky (SSCB)
- 1967 Bulat Okudzhava (SSCB)
- 1968 László Nagy (Macaristan)
- 1969 Mak Dizdar (SR Bosna Hersek , SFR Yugoslavya)
- 1970 Miodrag Pavlovi (SR Sırbistan , SFR Yugoslavya)
- 1971 WH Auden (Amerika Birleşik Devletleri)
- 1972 Pablo Neruda (Şili)

1973 Eugenio Montale (İtalya)
 1974 Fazıl Hüsni Dağlarca (Türkiye)
 1975 Léopold Sédar Senghor
 (Senegal)

Acaba Türk aydınları bu ilk on şairden Dağlarca'mızın dışında kaçını tanıtmaktadır? Elbette 1972'nin şairini ülkemizdeki gerçek şiir severler tanıyacaktı: Pablo Neruda. Bu on adın ilk iki yılın şairleri SSCB'den, dördüncü ve beşinci yıllarınkiler ise Yugoslavya'nın Bosna Hersek ve Sırbistan ülkelerindendir. Öbürleri ise Macaristan, Amerika Birleşik Devletleri, İtalya ve Senegal'dendir.

İlerleyen yıllarda şairleri Altın Çelenk'e layık bulunan ülkeler ise şunlardır: Fransa, İsveç, İspanya, Batı Almanya, Makedonya, Romanya, Hindistan, Yunanistan, Polonya, Avustralya, Birleşik Krallık, İsrail, Japonya, Suriye, Çin, İrlanda, Portekiz, Küba, Filistin, Arnavutluk, Slovenya, Güney Afrika, Bulgaristan, Meksika, Kanada, Güney Kore.

En çok Altın Çelenk'i Amerika Birleşik Devletleri'nin şairleri almışlardır (1971, 1986, 1991, 2017). Romanya, İsrail, Fransa, İspanya, Japonya, vb. ülkelerin şairleri de birden fazla altın çelek ile ödüllendirilmişlerdi.

1974 yılında Altın Çelenk Ödülü'ne layık bulunan şairimiz Fazıl Hüsni Dağlarca'nın adı da, öbür şairlerde olduğu gibi Struga'da bir sokağa verilmiştir. Ayrıca Dağlarca'nın büstü de diğer şairlerle birlikte Struga Kent Müzesi'ne

yerleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen son toplantı ile 60. yılını yaşayan Şiir Akşamlarının bu yılki şairi, Japonya'dan Shontaro Tanikawa olmuştur.

Bu arada üzerinde özel olarak duracağımız bir şaire yukarıda yer vermemiştik. Bu şair, 1993 yılının ödülüne layık bulunan Çuvaş Cumhuriyeti (Rusya Federasyonu)'nden Gennadiy Aygi'dir. Doğrusunu söylemek gerekirse bu listeyi yeni bir gözle inceleyinceye kadar böyle bir Türk şairinin olduğunu bilmiyorduk. Bizim bildiklerimiz varsa yoksa Dağlarca idi. Bunun üzerine yapacağımız ilk işler arasında genel ağ ile birlikte ülkemiz açısından son derece

**2. Çuvaş Türkü
Şair Gennadiy Aygi**

önemli olan bir kaynağa bakmak olacaktı. İşte o kaynak:

Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (Nesir-Nazım) 26, Çuvaş Edebiyatı, İstanbul 2003, 504 s. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Özener Matbaası.

Elbette böylesine ciddi bir çalışmada Çuvaşistan'ın yetiştirdiği, Struga Altın Çelenk Ödülü'ne layık bulunan bir şairimizin alınması kaçınılmazdı. Eserde, 'Çuvaş Yazılı Edebiyatı' ile ilgili bölümü hazırlayanlar olarak, biri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan iki ada yer verilmiştir. Bu vatandaşımız aynı zamanda 'Latin Harflerine ve Türkiye Türkçesine Aktaran' olarak da yer alıyordu. Ancak kitapta Gennadiy Aygi adı yer almıyordu. Üstelik

başka bir Gennadiy (Yumart) iki ayrı yerde anılıyordu: 435-436 ve 465. Şair hakkında verilen bilgiler ortak iken ilkindeki örnekler daha fazla idi. Elbette ikincisinde bazı şiirlere yer verilmemişti. Bu durum bir gözden kaçmanın sonucu gibi algılanabilir.

Bu eksiklik, acaba Altın Çelenk sahibi Gennadiy'in ömrünün bir bölümünü Moskova'da geçirmesi, Çuvaş dili ile birlikte Rus dilinde de şiirler yazmasından ileri gelmiş olabilir mi? Bu nokta mutlaka göz önüne alınmalıdır.

Gennadiy Nikolaeviç Aygi, 21 Ağustos 1934'te, Moskova'nın 700-800 kilometre kadar doğusunda, Şaymurzino (Şeyh Musa) köyünde doğan bir Çuvaş şairi ve tercümanıdır. Doğum yeri bazı kaynaklarda, Schaymurzino / Shaimurzino (Çınyal) köyünde doğdu şeklinde verilmektedir.

Babası bir köy öğretmeniydi. Anne tarafından dedesi eski Çuvaş dinine mensup bir papazdı. Aygi, karısıyla Moskova'da yaşadı ve altı çocukları oldu.

21 Şubat 2006'da Moskova'da ölen Aygi, şiirlerini her iki dilde de, Çuvaşça ve Rusça olarak yazmıştır. Ancak onu pek çok kaynak Rus şairi olarak tanıtır. Bunlardan biri olan Poets.org da böyle düşünüyor ve onu Rus şairi olarak tanıtıyor.

Aygi genellikle Rusça yazmasına karşılık Çuvaşçanın ulusal bir şairi olarak kabul görmektedir. Onun başka bir özelliği ise çok çeşitli dillerin şiirlerini Çuvaşçaya aktarmasıdır.

Eserleri arasında önemli olanı bir Çuvaş şiirleri antolojisi hazırlamasıdır.

"Gennadiy Aygi ünlü Rus yazarı

Boris Pasternak'la tanışmaktadır. O, bu tanışıklığın sonucunda Gorky Edebiyat Enstitüsü'nden ve Komsomol'dan atılır. On yıl Mayakovskymüzesinde çalışır, çağdaş resim sergileri düzenler. Ancak hayatı yoksulluk içinde geçer. Aygi'nin başlıca geçim kaynağı, Çuvaşça'ya yaptığı çevirilerdir. 1980'lerin sonlarına kadar pek çok "kitap"ı Sovyetler Birliği'nde yayımlanmamasına karşılık dünyada yayımlanıyor ve o iyi bir şair olarak tanınıyordu. Şiirleri, aralarında Avrupa dillerinin de olduğu yirmi kadar dile çevrilmişti."

"İşte, bütün dünyada tanınan, Çuvaş asıllı, Rusça yazdığı için Rus şairlerinden sayılan Gennadi Aygi bizim bu susuzluğumu ve eksikliğimizi giderecek bir şair." (Gennadi Aygi adlı site)

Bu görüşü benimseyen pek çok site vardır. Bunlardan biri olan Poets.org da böyle düşünüyor ve onu Rus şairi olarak tanıtıyor.

Onu, ölümünün 17. yılında saygıyla anıyoruz.

KAYNAKLAR

Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (Nesir-Nazım) 26, Çuvaş Edebiyatı, İstanbul 2003, 504 s. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Özener Matbaası.

Gennadi Aygi adlı site.

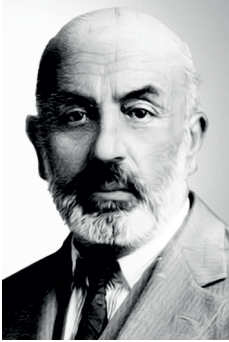
Özdemir İnce, Volga'nın Mallarmé'si, Gennadi Aygi! "Cumhuriyet, 12 Şubat 2022)

Poets.org

Saim Sakaoğlu, . "Bir Fotoğrafın Hatırlattıkları 36 / Struga (Kuzey Makedonya) Şiir Akşamları ve Konyalı İki Şair", Merhaba / Akademik Sayfalar, 21 (28), 07 Eylül 2022, 433-438.

MEHMET ÂKİF HASTA DÖŞEĞİNDE

İsmail Habib [Sevük]

1936 yazına doğru, büyük ve hasta şairi, PangaltıSağlıkEvi'nde ziyarete gidiyorum.

Kendisiyle Millî Mücadele yıllarında TaceddinDergâhı'nda başlıyan şahsî bir muarefemiz vardı.

İsmimi verip de odaya girince, küçük odayı dolduran ziyaretçilerden iki üç tanesinin çıkışını gördüm. Yatağın yanındaki sandalyayı göstererek: "iyiki geldin", dedi. "Bak, yatağa mihliyim. Teşekkür için sana gelemediğimden üzülüyordum. iyiki geldin."

"Ne teşekkürü üstat", dedim. "Biz bir yandan vatana geldiğinizden dolayı sevinir, bir yandan da..." Sözümü bile bitirtmiyerek, odadaki genci gösterdi:

"Okudu, okudu, bir türlü bitmedi. Kitabında beni ne kadar uzun uzadıya yazmışsın ayol."

Meğer sonradan öğrendim. Mehmet Âkif Mısır'a gittikten sonra memleketimizde isminin bile anılmadığını sanıyormuş. Halbuki liselerin son sınıfında okunan ve resmen Maarif Vekâletince kabul edilip Devlet Matbaası'nda basılan Edebî Yeniliğimiz'de kendisinin uzun uzun, hem de hakkı olan hürmet ve ehemmiyetle, bahsedildiğini

görünce o kadar çok sevinmiş ki Mithat Cemal gibi ziyaretine gidip gelen yakınlarına hep bu sevincini anlatırmış.

Netekim, Mithat Cemal büyük dostu için yazdığı

Mehmet Âkif kitabının 172inci sahifesinde şu satırlarla o hadiseyi telmih eder:

"Bir gün Mısır Apartmanı'ndan çıkan İsmail Habib'i uzaktan gördüm. Ben odaya girince Âkif:

"Senin dostun şimdi burada idi", dedi.

"O benim değil, senin dostun" dedim. "Kitabında seni o kadar candan beğeniyor ki..." Dudağında henüz, bir tebessümlük kan vardı; gülümsedi:

"Öyleyse hakikatın dostu!" dedi. Bu sözü kendisiyle eğleneceği zaman kullandığı sesle söylüyordu".

Şüphesiz Mehmet Âkif'in sevinci kitapta kendisinden bahsedilmesinden değil, Vatan'ın resmî liselerinde dahi okunup durduğunu öğrenmesinden ileri geliyordu. Zaten hayatının son sevinci de Vatan'da öleceğini bilmesiydi.

Edebiyat âleminde bahsederken Faruk Nafiz'in o sırada yeni çıkan güzel bir

gazelini okudum:

Bir kafileyiz ki şâdımız yok
Şâdolmak için inâdımız yok
Seyyâresiyiz feza-yınâzın
Bir nokta-i istinâdımız yok
Dergâh-ı bülend-i kibriyâyı
Tâcize değer murâdımız yok
Mânend-i ilâh perde-pûşuz
Âsâr üzerinde adımız yok
Çok beğendi fakat gazelin sonuncu

mukatta beytini okuyamadım:

Mahlûka inanan olur mu Faruk
Hallâkına itimadımız yok.

Bir kaç gün sonra Faruk Nafiz'i görünce kendisine vak'ayı anlattım. Meğer gazelin bu son beytini o da okumamış. İkimizin de maksadı onun Müslümanlık tarafını incitmemektir. Halbuki Mithat Cemal'in kitabından öğreniyoruz (s. 162) Âkif bu mukatta beytini Mithat Cemal'den işittikten sonra, gene ziyaretine gelen şaire: "Benim Müslümanlığım bu beyitten rahatsız olmaz, Faruk Nafiz!" demiş.

Âkif'in Kendim için başlıklı ve altı mısralık küçük ve son şiiri, kendisi daha İstanbul'a gelmeden biraz önce, elimize geçmişti ve bu şiir İstanbul mecmualarının birinde intişar etti. Bunu niçin ve nasıl yazdığını şair, bir dahakalkamıyacağı hasta yatağında şöyle anlatıyordu:

Mısır'da, açık bir yerde, fotoğrafını çekmişler. Fotoğraf şairin yere aksetmiş gölgesiyle beraber çıkmış, demek gölgesi toprağa kavuştu, halbuki dermansız şairin kendi hâlâ... Hatalı olduğundan şüphelendiğim bu şiirin intişar eden şeklini okudum. iyi ki okumuşum, üç esaslı hata varmış: "Aman düzeltin İsmail Habib" diye doğrusunu okudu. Hele intişar

eden manzumede: Daha birkaç yıl eminim bu hayatın yükünü mısraına yalnız kızmıyor, bunu âdeta Allah'a bir isyan sayarak "Daha birkaç yılıyaşayacağımı nasıl söyleyebilirim?" diyor ve bana manzumenin doğrusunu dikte ettiriyordu:

Şu serilmiş görünen gölgeme imrenmedeyim Ne saadet, hani, ondan bile mahrumum ben.

Daha bir müddet eminim bu hayatın yükünü

Dizlerim titreyerek çekmeğe mahkûmum ben

Çöz de ya Rab, yükümün kördüğüm olmuş bağı

Bana çok görme nihayet bir avuç toprağını.

Ahirete gitmeği, Erenköy'üne bilet alır gibi, en tabîi bir eda ile, ne korku, ne kin, ne dünyaya nedamet, ne Cennet'e iştihak; ahrete gitmeği toprağın yatağına yatmak gibi en tabii bir hâdise halinde anlatan şiirin yazılışı bitince, hâlâ kafasında çengellenen evvelki fikrini koparmak istercesine: "Değil mi ama, birkaç yıl diyebilir miydim?" diyor ve ilave ediyor: "Daha bir müddet denebilir, bu muayyen değildir, birkaç dakika da bir müddettir, birkaç hafta da". Ve büyük şair birkaç hafta sonra öldü

Kaynak: Doğu (Büyük Ülkü Gazetesi), Şubat

1943, Mart-Nisan 1943, S. 5-6, s. 9-10.

(Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, Kitap No: 20, Sessiz Yaşadım, Matbuatta Mehmet Âkif 1936-1940, İsmail Kara, Fulya İbanoğlu, s: 639-640)

ÂKİF'E HASRETİMİZ

Peyami Safa

Âkif'in şiiri, içinde bir güneş hulasası taşıyan pırlanta kırıntısı gibi ancak üstünde bir kuyumcu parmağının oynayabileceği ince bir san'at işi değil, hayadan yontulmuş, dimdik ve koskoca bir abide hacmile zamâna ve mesafeye meydan okuyan sapa sağlam bir heykeltıraş eseridir. Yarınki nesillerin Çanakkale'de ve Sakarya'da bir abide arıyan gözleri, bu toprağın altında kefensiz yatanların bir tek tesellisi olarak onun şiirini görecektir. Mehmet Âkif'siz Boğazlar müdafaasının ve İstiklâl Harbi'nin destanı bir vak'anüvisin kaleminden çıkan alelâde ve kupkuru bir zabıt varakası halinde kalacaktı. O tarihlerde bütün Türk şairlerinin ne ile uğraştıklarını soracak olan yarına, Türk edebiyatı namına Mehmet Âkif'ten başka hangisi cevabı verebilecektir?

Biz, vatandan bir lahzâ cüda düşmemek için canını ve cananını feda etmeğe hazır olduğunu bildiğimiz bu insanın on bir senelik ayrılığından doğan hasretimizi kendisine lâyük bir derecede ifade edememiş olmakla da ayrıca mes'ulüz. Bu hasret, İstanbul'a geldiğinin ilk günlerinde, Mithat Cemal gibi onu yalnız bırakmayan birkaç vefalı adamın gözlerinde, büyük şairine karşı vatanın

bütün sevgisini teksif etmek gibi ağır ve ulvî bir vazife yüklenerek, daracık bir hastane odasının duvarları arasında kalmış, mahpus bakışlar ile kendisine arz edilebilirdi.

Zararı yok, bazen bütün bir memleketi birkaç adamın vefası temsil eder.

Kaynak: Cumhuriyet, 23 Haziran 1936. (Eşref Edip, Mehmet Âkif, s. 305'te aynen yer almıştır).

ŞİİR ÖZEL BİR İKLİMDİR

Sadık Kemal TURAL

İklim Üzerine

İklim kelimesinin kökeni tartışmalıdır. Kelimenin, Hicaz yarımadasının veya Kuzey Afrika halklarının semitik kökenli dillerinden birine mi, Hind-Avrupa kökenli Greko-latin bir dile mi ait olduğu konusu yeterince aydınlık değildir.

Dünya denilen yeryuvarlağının bir bölgesindeki, sıcaklık, soğukluk ;yağmur, kar, dolu; kuraklık, nemlilik ve rüzgârın güç ve şiddeti gibi insan iradesinin dışındaki tabiat durumlarına iklim denilmektedir. İklim kavramı, mevsimlere, aylara, bir yandan da günün içindeki güneşin etkisiyle gerçekleşen ve insanın değiştirmeye hak, güç ve yetkisi olmadığı durum ve olaylara işaret etmektedir. Güneş ışınlarının yoğunluğuna bağlı olarak oluşan dört mevsim ve o mevsimlerin içindeki aylara göre oluşan hava durumları, iklim adlı kavramla nitelenmektedir. Diğer yandan, kendi yörüngelerinde hareket eden gezegenlere ait etkilerin yer kürenin üstünde ve altında oluşturduğu değişimler de, iklim kavramına girmektedir.

Türk kökenli topluluklar, iklim kavramının karşılığı olmak üzere, 'havanın durumu' anlamında kısaca hava kelimesini kullanmaktadır: Hava değişimleri, güz havası, kış havası, bahar

havası, soğuk hava, nemli hava v.b.. Türklere ait iklim bilgisi, 'cemre' kavramıyla biçimlenen, suyun toprakla bağlantılanma durumlarını gösteren inanış ve kabullenmelere dayanır. Diğer yandan Türk dilinde, mevsimlere, aylara, soğuk veya sıcaklara bağlı tabiata ilişkin birçok 'durum' adı bulunmaktadır.

Son yüzyılda kılmatoloji denilen büyük kısmı meteorolojik tespit ve tahminlere dayanan 'hava durumları' bilgisinin çok önem kazandığı görülmektedir. Herkes, sonraki gün(ler)deki, yerleşim yerine, bölgesine ait hava durumunu öğrenmek için, güvenilir bilgi merkez ve kaynaklarından bilgi edinme çabası göstermektedir.

Tabiat Olayları Dışındaki İklim

İklim kelimesi, tabiat olayları ve durumları dışındaki gerçekliklerin de adı veya niteliği olabilmektedir. İklim kavramı, 'ortam', 'atmosfer' kavramları yerine de kullanılmaktadır. Ayrıca, ilgilenme ve etkilenebilirliğe bağlanarak görülen veya hissedilen ilişkilenebilirliklerin, durumların niteliğine, niceliğine de iklim denilmektedir: Korku iklimi, siyaset iklimi, ticaret iklimi, aşk iklimi, gönül iklimi, seçim havası/iklimi vb.

Her varlığın bir yaratılma sebebi, işlevi ve ömrü vardır. Rabb, her varlığı özel yazılımlı ve kıvamlı olarak yaratmıştır. İnsan(lık), son üçyüz yılda, tabiattaki düzenler ile insan bedeni ve ruhu konusunda, hoyrat davranmış, suya, toprağa, havaya karşı saygısızlık, sevgisizlik ve merhametsizlik yapmaktan çekinmemiştir. Diğer yandan sonüçyüzyıl içinde, ahlâk, adalet, aile, eğitim, güven verici olmak ve kahramanlık kavramlarına bağlı anlayış ve "durum"larda büyük kirlenmelerin oluştuğu açıktır.

Türk kökenli halkların yaşadığı devlet ve rejimlerde de, 1700'lü yılların yarısından itibaren bu bozulma ve kirlenmeler görülmeye başlamıştır. Zihniyet kirlenmeleri arttıkça, gelirin vicdanlı ve ahlâklı ölçü ve ölçütlerle dağılımını engelleyen, adaletsizlikleri artıran istikrarsızlıklar, sosyal ve kültürel depremleri yaygınlaştırdı. Servetin dağılımındaki adaletsizliğin köklenmesiyle oluşan gelir dağılımındaki ve vergi ödemedeki adaletsizlikler, ekonomik bozuklukların şiddetini

göstermektedir. Bu durumlar iktisadî iklimi belirleyen üretim ve tüketim durumlarını, erdemli olmaktan uzaklaştırdı. Kapitalist anlayışlı yeni feodalite, servet dağılımında vahşilik ölçüsündeki adaletsizliklerin sürdürülmesi için, her türden örtülü ve açık yönlendiricileri kullanmaktadır. Servet sahipleri, kendilerinin semirmesine yardım ve yataklık eden siyasetçi ve bürokratları destekleyip yönlendirmektedir. Gelir dağılımından da önemli olan servetin dağılımındaki olumsuzluklar, kültürel benzeşirliğe dayanan dengeleri bozmaktadır. İktisadî iklimle ilişkili alandaki bozukluklar, çarpıklıklar, kötü yönetimin yol açtığı kültürel olumsuzluklarla genişleyerek sosyolojik, psikolojik depremleri hazırlamaktadır.

Edebî Dilin Eşiğinde

Sosyal ve beşeri bilimlerdeki ve tıbbın çeşitli dallarındaki araştırmalar sonucunda, insanların iç dünyalarının birer özel kıvamlı iklim olduğu kabul edildi. İçinde duygu ve hayal fakülteleri de bulunan zekânın ana bölümlerindeki dile ait birikimlerin ifade bütünlüklerine taşınmasını kavrayanlar şu hükmü verdiler: Mizaçlar, birer özel iklimdir. Mizaçların, geçmeye mecbur oldukları benzeştirme işlemleri sonucunda toplumdaki yaygın kültürün paydaşı olmaları gerçekleşmektedir. Her toplumun tarihin ve coğrafyanın ekleme ve çıkarmalarla oluşturduğu millî dili adlı serveti, anlaşma, iletişim kurma, etkilenebilirlik, yönlendirme ve benzeştirme iklimidir. Kültür dilinde, bir

insanın, topluluğun ve toplumun kendine özgü davranışlar gösterme hallerine de iklim denilebilmektedir.

Şiirimizin söyleyiş kudretine zenginlik kazandırmış olan Yahya Kemal, iklim kavramını şiir (ve nesir) diline yerleştirmeyi başaran bir üslup başarısı göstermiştir:

Türk'ün âsûde mizâcıyla Bizansın kederi

Karışıp mağfiret iklimi edinmiş bu yeri

Mecazlı ifadede iklim kelimesi, kinayenin, mürsel mecazın veya telminin imkânlarından yararlanarak bir durumun belirleyiciliğini vurgulamak anlamını kazanmaktadır. Uhrevilik iklimi; sûfîlik iklimi; ihtiyarlık iklimi v.b. Sanat ve edebiyat duyarlılığın hâkim olduğu ifadelendirmelerdir. Edebiyat ve sanat, mecazla beslenen bir beyan iklimiyaratmayı başaran dildir. İklim kelimesinin kullanımını genişleterek vecd iklimi, aşk iklimi, sanatçı mizaçlar iklimi gibi kavramlarla, dilimize zenginlik kazandırmak aydınların hak ve yetkisindedir.

İlk atalardan beri insanlık, vahyin hikmetleri ile şeytanlığın yahut cinnetin arasında gidip gelmelerle ömür tüketiyor. Rab, insana dil, akıl ve duyarlılık adlı üç mûcizeli servet bağışlamış. İnsan Rabb'in armağanı olan bu üç servet aracılığı ile hem beri'ye, hem öte'ye ait sorumluluklarını bilmek, gerçekleştirmek zorundadır. İnsan, hem kendinin ve diğer varlıkların özelliklerini öğrenecek, hem de olumsuzlukları gidererek başarılı ve mutlu olacak. Bu temel amaç ve beklentilere bağlı çabaların

üstünde ise, nasıl bir güçve erk tarafından, niçin var edildiği sorusunun peşine düşmeyi benimseyecek...Bu çabalar insanın Yaratan (Hâlik) ve yazılımlandıran Rab ile yakınlaşmasını sağlayan kazanımlara ulaştırabilmektedir. İnsan bilgi ve erk'inin sınırlarını ve gerçek konumunu kavrayabildiği oranda, sığınma ihtiyacının yarattığı iman iklimine geçmenin yollarına yaklaşmaktadır. Huzursuz, tatminsiz, öfkeli, atarlı, yalnız, gönlü çoraklaşmış ve sabırsız insanlar... Adaletsizlikler, haksızlıklar ve yetersizlikten doğan çaresizlikler yüzünden, sevgisizliği, şefkatsizliği, merhametsizliği olağan sayan insan(lar)...Her türden olumsuzlukların oluşturduğu örselenmişlik ve çözülmüşlükten kurtulmak için dua, mûsiki ve şiir adlı iklimlere girmek gerekir. Bu üç iklimin her biri, yoksunluk ve yoksulluklar karşısında yıkılmamayı, hakkı savunmayı, iyilikler yaparak yaşamayı ve sabretmeyi hazırlamaktadır.

Edebiyat İkliminde Yetiştirilenler

Sanatın her dalı birer iklim olup olay ve durumlardan gelen uyarımların sanatçı mizaçlardaki yansımalarına dayanan ürünlerden oluşur. Dil adlı mûcizeli iklimde varlık kazanmış özel ürünlerin tamamı edebiyat kavramıyla adlandırılmaktadır. Sanatçı mizaçlar, olay, durum ve kişiler başta olmak üzere çeşitli uyarıcılardan gelen etkilenmelere edebiyat eseri sayılan bütünlüklerle karşılık vermiştir. Edebiyat eseri yaratmak, var ettiklerini çekinmeden, sakınmadan başkalarıyla paylaşmak kolay

değil. Dili en özel ve güzel bir kıvamda kullanarak edebiyat eserleri yaratmak zordur. Kişiyi, toplulukları ve toplumları özel kılan, zevk iklimi'dir; şiire, mûsikiye, tahkiyeli anlatımlar ile sahne ve perde sanatlarına ait eserler, zevk ikliminin ürünleridir. Dua ve şiir ile mûsiki adlı iklimler, sertleşen, bencilleşen çoraklaşan duyguları, fabrika ayarlarına, insanî ölçü ve ölçütlere taşımaya muktedir üç özel enerjilen(dir)me aracıdır. Bu üç ayrı, fakat birbirleriyle akraba olan enerjilenme iklimine girme ihtiyacı duymayanlar, zamanla, samimiyein doğurup yağurması gereken şefkat ve merhametlerini de, saygı ve sevgilerini de kaybederler.

İnsan, ömür denilen zaman diliminde sevgilerin, saygıların, özlemlerin, kayıpların, kazançların, öfkelerin, sevinç ve üzüntülerin etkisi içinde koşuşturmalarla buradaki sonuna yaklaşıyor. Kulluk iklimi olan ömrün her türden sunumlarını benimsenir veya dayanılır kılan dua, şiir, mûsiki üçlüsüdür.

Şiir İklimine Girerken

Nazımların, onu yaratan insanı, o metni okuyan veya dinleyeni, tabiat tarafından belirlenen hava durumundan farklı bir iklimde yaşattığı açıktır. Genel olarak nazım ve özel olarak da şiir, öncelikle ruhta, sonra da bedende kendine özgü değişim ve dönüşümlerle farklı bir hava yaratmaktadır. Şiir, özel bir iklimdir ve çok özel bir mevsimdir. Şiir denilen bütünlüğün okuyana veya dinleyene akan duyguya dayalı çok özel enerjilenme yaratıp, saklamaya, baskılamaya, unutmaya, söze dökmemeye

çalışılan özelleri gündeme taşıyarak kendine özgü bir iklim yarattığı açıktır.

Şairler mizaçları bakımından kalabalıklarla birlikte yaşıyormuş gibi görünürken, kendi mevsimlerinin ve kendi iklimlerinin içinde yaşayan, yaratma cesaretine sahip insanlardır. Yoğun duyguların doğmasına yol açtığı, âhenk iklimi, duygu, hayal, tefekkür iklimi ve şekle (form) bağlı iklim bütünlüşince, nazım adı verilen özel yapı meydana geliyor. Bazı nazımlı ifade bütünlükleri ise, sözün mıknatıslaşmasıyla oluşan şiiriyet özelliği taşıyabilmektedir. Sayısız çileli denemeler sonucunda, çeşitli maddelerin en uygun oranlarda biraraya getirilerek oluşturulan ve hastalıklarımızı durdurma, gidermeme etkisi taşıyan terkiplere ilaç denilir. Nazım, duyguya, hayale ve tefekküre dayanılarak yaratılan kelimelerle oluşturulan özel bir terkiptir.

Yakımak adlı ve işlevli bir fiil bulunduğunu düşünüyorum. Yakı—fiilinin, yakışmak biçimindeki kullanımından hareket edebiliriz: Yakışmak, birbirine uygun düşmek, uyumlu olmak, parçalar arasında birbirini tamamlayıcı ölçü ve oranlarda değer, güzellik ve özellik bulunma anlamına gelmektedir. İnsanlık da, Türk kökenli topluluklar da dileklerini, özlemlerini, acılarını ile sevinçlerini ezgili nazımlarla var etmiş olmalıdır; bu yüzden, Türk dilinde ır, yır, cır kelimeleri hem ezgi (melodi, hava, beste) hem de nazım anlamlarına gelmektedir. Türk atanın çocuklarının kültür hayatında, nazım nitelikli kompozisyonlarını, bir saz eşliğinden çok, ana duygunun haz veya

elem olmasına bağlı olarak değişen bir ezgi ile ortaya koyduklarını düşünüyorum. Türk kökenli topluluklarda, nazım sayılan en eski ifadelerin kendine özgü birer ezgi ile doğmuş olduğuna inanmaktayım. Kafiye, ayak, uyak adları verilen âhenk yaratma özelliği taşıyan sözlerin, en eski metinlerde mısra başında olması, nazımın ezgi ile var olduğunu destekleyen bir durum değil midir?

Hangi kültür tabakasında bulunursa bulunsun insan kendisinin ve/veya yakınlarının fizik yapısındaki işlev ve denge bozukluğu karşısında üzülür, 'ah!' eder, 'of!' der. Her insan psikolojik dünyasındaki kayıplar, imkânsızlıklar için 'vah' der, 'öf' çeker. Bir insanla ilişkilere bağlı yahut Rabbe karşı duyulan pişmanlıklarla ilgili 'ah'lar, 'of'lar ise, daha başka bir sarsıntı grubudur. Bazı insanlar bu duygu depremlerini başkalarının beğenmesini de dikkate alan bir söyleyişle paylaşmak cesareti göstermektedir. Eğitimsiz bile olsa, nazımlı ifadeye baş vuranların bir kısmı, türküyakma ve ağıt yakma işlemleri aracılığıyla bir etkileşim iklimi yaratmaktadır. Şair unvanlılar ise, dilin incelikleri konusunda gerekli bilgilere sahip olduklarından, kelimeleri yakıyarak, yakıştırarak, bütünlüğe uygun konuşturmayı başarmaktadır. Sözlükten seçtikleri kelimeleri en uygun kıvamla terkip eden nâzımve/veya şair unvanlı insanlar, yarattıkları iklimle ilgili işlemlerin teorisini bilmek zorunda değildir. Edebiyat metnlerinin, onlardan biri olan nazım adlı yapının kavram ve yöntem bilgisini bilmek ve uygulamak edebiyat bilimcilerin sorumluluk alanıdır.

Genel olarak nazımın, özel olarak şiirin en küçük yapı elemanlarını öğrenmeden bu özel iklimin nasıl oluştuğunu kavramaya yeterince hazırlanmadan, şiir inceleme, yorumlama, tahlil etme işlemlerine başlamak doğru bir davranış—heves-değildir. Genel olarak nazım, özel olarak da şiir, çok özel ve farklı bir bütünlüktür. O'nu var eden dilin incelikleri ve imkânlarıdır. Dil, âhenk, bedîî tefekkür (duygu, hayal, fikir) ve mısralanma (şekil, form) öğelerine ulaştırdığı çok farklı biryansıma ile genel olarak nazımın, özel olarak da şiirin varlık kazanmasına aracılık etmektedir. Kelimelerin en uygun, en etkili, en seçkin olanlarını seçip birbiriyle yanyana getirilip mısralandırılması nazım adlı bütünlüğün yapı öğelerindendir. Seçilmiş kelimelerle yalnızca o metni muhatap edinenler için oluşturulan özel dil bütünlüğüne nazım ve/veya şiir, çok özel iklimin yaratıcısına nâzım veya şâir unvanı verilmektedir.

Nazım ve şiir adlı veya nitelikli iklimi kuran, kendine özgü bir yapıya dönüştüren âhenk, bedîî tefekkür, şekil (sabit veya sabit olmayan mısra kümelenmesi) adlarını taşıyan üç ana öğedir; bunlar, mûsikinin imkânlarıyla birleştirildiğinde, söz iklimine başka bir boyut kazandırılmaktadır. Mûsiki ve bestelenme konusunu uzmanlarına bırakarak nazımın ana öğelerine ve onları yapılandıran dil kullanımının oluşum ve işlevlerine geçebiliriz.

Üç ana öğeye ait kavramlaştırma çabaları ile terim bilgisi, oluşturacağımız yöntemli soruların anahtarlarıdır.

ÖRNEK BİR KİŞİLİK VE MEDENİYET HADİSESİ OLARAK MEHMET AKİF ERSOY

İsmail ÖZMEL

İstiklal marşı şairini; farklı noktalardan bakarak farklı görüşleri yansıtan; hayat anlayışı, şiiri ve dünya görüşü olarak herkes kendi paralelinde değerlendirdi. Halbuki o realist, hayatın içinde bir büyük şair, ülke meselelerini düşünen ona çözümler üreten, çağı anlamış ve doğuyu ve batıyı gözlemleyerek berrak bir sonuca varmış vatansever bir düşünür hüviyeti üzerinde yeterince durulmadı.

Mehmet Akif Ersoy hem bir şair, hem Türkiye'nin meselelerine kafa yormuş, düşünce ve duygularını şiirlerine konu yapmış bir şair, hem de bir medeniyet projesini şekillendirmiş bir düşünce adamı olarak hayat serüveninden bazı ayrıntılara dikkatleri çekmek gerekir diye düşünüyorum.

Parasız yatılı Veteriner fakültesini seçmesi adeta zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Öğretim bitince bir süre veteriner olarak Arabistan'ın Osmanlı şehirlerinde görev yaptığı, oraları gezip gördüğü bilinmektedir. Sonra Devletin görevlendirmesi ile Kral Hüseyin ve çevresinin Osmanlı yönetimine karşı sürdürdüğü ayaklanma hareketine karşı devletin görevlendirmesi sebebiyle, oralara gidiş hikayesini "Necit Çöllerinde Mehmet Akif" ve benzeri eserlerden okumak, hem İmparatorluğun hasımlarını (düşmanlarını), hem de Mehmet Akif'in gördüklerini ve yaşadıklarını anlamamızı mümkün kılar.

Çanakkale savaşıdan sonra esir alınan ve Berlin'e gönderilen Anzak Müslüman askerlerin nasıl yanlış propagandalarla Hilafeti kurtarmak için İstanbul'a gidiyoruz yalanlarının mesnetsiz olduğunu anlatmak üzere gönderilen nasihat heyetinin üyesi olarak orada yaptığı uyarıcı ve

uyandırıcı konuşmaları da hayat hikâyesinde öne çıkarılması gereken dönemlerdir.

Rumeli, Anadolu ve Arnavutluk ve Arabistan'ı yakından görmek imkanı bulmuş, doğuya ve batıya yaptığı bu seyahatler, Osmanlı devletinin o zamanki durumunu gerçekçi bir biçimde şiirleriyle gözler önüne sermiş, batıya seyahati ile aradaki farkın nelerden meydana geldiğini görmüştür.

"II. Meşrutiyet'in Âkif'in hayatında en büyük etkisi, meşrutiyetle birlikte yayın dünyasına adım atması olmuştur. Daha önce bazı şiirleri ve yazıları birkaç gazetede yayımladıysa da eser yayımlamaya uzun süredir ara vermişti. Meşrutiyetin ilanından sonra, arkadaşı Eşref Edip ve Ebül'ulâ Mardin'in çıkardığı ve ilk sayısı 27 Ağustos 1908'de yayımlanan Sırat-ı Müstakim dergisinin başyazarı oldu. İlk sayıda Fatih Camii şiiri yayımlandı. Ebül'ulâ Mardin ayrıldıktan sonra dergi, 8 Mart 1912'den itibaren Sebilü'r-Reşad adıyla çıkmaya devam etti. Âkif'in hemen hemen bütün şiir ve yazıları bu iki dergide yayımlandı."

"Bu dönemde Anadolu toprakları işgale uğramış; Türk halkı Kurtuluş Savaşı'nı başlatarak direnişe geçmişti. Bu harekete katılmak isteyen Âkif, Balıkesir'e giderek 6 Şubat 1920 günü Zağnos Paşa Camii'nde çok heyecanlı bir hutbe verdi. Halkın beklenmedik ilgisi karşısında daha birçok yerde hutbe verdi, konuşmalar yaptı ve İstanbul'a döndü. Bu arada Sebilürreşad idarehanesi, Millî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya geçmiş olanlarla İstanbul'daki yakınlarının gizli haberleşme merkezi hâline gelmişti. Âkif, Kurtuluş Savaşı'nı desteklemesi nedeniyle 1920'de Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye Cemiyetindeki görevlerinden azledildi."

“İstanbulda rahat hareket etme olanağı kalmayan Mehmet Âkif, görevinden azledilmeden az önce oğlu Emin'i yanına alarak Anadolu'ya geçti. Sebilü'r-Reşad'ı Ankara'da çıkarması için Mustafa Kemal Paşadan davet gelmişti. TBMM'nin açılışının ertesi günü olan 24 Nisan 1920 günü Ankara'ya vardı. Millî Mücadele'ye şair, hatip, seyyah, gazeteci, siyasetçi olarak katıldı. Ankara'ya varışından bir süre sonra ailesini de yanına aldırıldı.”

“Ankara'ya geldiği günlerde, Mustafa Kemal Paşa Konya vali vekiline telgraf göndererek Âkif'in Burdur milletvekili seçilmesini sağlamasını istemişti. Haziran ayında Burdur'dan, Temmuz ayında ise Biga'dan mebus seçildiği haberi meclise ulaştı. Âkif, Burdur mebusluğunu tercih etti. Böylece 1920-1922 yılları arasında vekil olarak I. TBMM'de yer aldı. Meclis kayıtlarında adı “Burdur milletvekili ve İslam şairi” olarak geçmektedir”

“Ankara'ya varır varmaz ona verilen ilk görev, Konya Ayaklanması'nı önlemek için halka öğütler vermek üzere Konya'ya gitmekti. Büyük gayretine rağmen Konya'da kesin bir sonuca ulaşamadı ve Kastamonu'ya geçti. Halkı, Türk Kurtuluş Savaşı'na destek vermeye teşvik etmek için 1920 yılının Kasım ayında Kastamonu'daki Nasrullah Camii'nde verdiği ateşli vaazın metni Diyarbakır'da basıldı ve tüm vilayetlere ve cephelere dağıtıldı.”

İstanbul'un İngilizler tarafından işgali. Askerlerimizin gece baskını ile şehit edilmesi üzerine artık İstanbul'da kurtuluş mücadelesinin yapılamayacağını anlayan Akif de; Mustafa Kemal paşanın Samsun'a çıktığı gibi o da dergisini alıp Balıkesir'e gitti. “6 Şubat 1920 günü Zağnos Paşa Camii'nde çok heyecanlı bir hutbe verdi.”

TBMM'nin açılması Kurtuluş savaşı destanının yazılmasından sonra (yurdumuzdan düşmanların temizlenmesinden sonra) Meclise Balıkesir milletvekili olarak girmesi ve İstiklal

marşının kabulü günlerini yaşatması tarihimizin unutulmaz günleridir.

Akif önce Lübnan'a gitmiştir. Oradaki günleri hakkında ayrıntıya ulaşmak araştırmayı gerektirir. Mısır'a davet üzerine gitmesi ve özellikle Kahire üniversitesinde Türkoloji kürsüsünü kurması ve Türkçe ve Türk Edebiyatı dersleri vermesi bu dönemin önemli olaylarından birisidir.

Mehmet Akif Osmanlı dönemi olsun, Kurtuluş Savaşı olsun, daima devletin ve milletin tarafını tutmuş ve devletin verdiği görevleri yaptığı gibi, Kurtuluş savaşında vaazları, yazıları ve İstiklal marşı ile Türk Milletine “Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak” diyerek onun ruh madenini yakalamış ve Meclis'te kabulü hikâyesini dinlemek bile insanı ürpertiden ürpertiye götürmüş, milletimizin mücadele azmini coşturmuştur.

Düşmanın Anadolu'dan kovulması destanını her okuyuşta Türk Milletinin her ferdine duyuran ve yaşatan şair, “Şu boğaz harbi nedir, var mı ki dünyada eşi, En kesif orduların yükleniyor dördü beşi” beyti ile başlayan Çanakkale destanı ve İstiklal Marşı ile Tarihe ve Türk Milletinin kalbine sevgisini ve Türk milletinin hayat damarlarına ölümsüzlüğün sırrını akıtmıştır. “Hakkıdır hakka tapan milletimin istiklal”.

Çöllerde günlerce süren gezileri ile bizzat görüp yaşadığı olaylar, İslam diyarlarının halini yakından görmek ve değerlendirmek imkânı vermiştir. Safahat'ın, göz nuru, gönül yankısı, kalem feryadı sayfalarında dakikalarca gezindim, bilenle bilmeyen hiç bir olur mu? İlâhi mesajını açıklayan mısralar, ilim ve fennin, sanatın önemini işaret eden mısralar, vatan elden gidiyor ey yatağında uyuyan sefil. Safahatın tamamını aktarmak gerekir, Türk Milletinin hafızasına, nasip alsın, ders alsın diye, safahatın bazı bölümlerini nakış gibi işlemek gerekir, ya değilse ufukta güneşin doğması çok zor olacak.

– Korkma!

Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz;

Bu yol ki Hak yoludur, dönme bilmeyiz, yürürüz!

Düşer mi tek taşı, sandın, harîm-i nâmûsun?

Meğer ki harbe giren son nefer şehîd olsun.

Şu karşımızdaki mahşer kudursa, çıldırsa;

Denizler ordu, bulutlar donanma yağdırsa;

Bu altımızdaki yerden bütün yanar dağlar,

Taşıp da kaplasa âfâkı bir kızıl sarsar ;

Değil mi cebhemizin sînesinde îman bir;

Sevinme bir, acı bir, gâye aynı, vicdan bir,

Değil mi sînede birdir vuran yürek... Yılmaz!

Cihan yıkılsa, emîn ol, bu cephe sarsılmaz!

Yakında kurtulacaktır bu cephe...

– Kurtulacak?.. 18 Mart 1915

“Şark’ı baştan başa yıllarca dolaştım, gezdim;

Hem de oldukça görürdüm... Kafa gezdirmedim!

Bu Arapmış, bu Acemmiş, bu Tatarmış, demedim.

Müslüman unsurunun hepsini gördüm kendim.

Küçük âdemlerinin rûhunu tedkîk ettim,

Büyük âdemlerinin fikrini ta’âmîk ettim.

İstedim sonra, neden böyle Japonlar yüksek?

Nedir esbâb-ı terakkîsi? Yakından görmek.”

“Sırr-ı terakkînizi siz,

Başka yerlerde taharrîye heveslenmeyiniz.

Onu kendinde bulur yükselecek bir millet;

Çünkü her noktada taklîd ile sökmez hareket.

Alınız ilmini Garb’ın, alınız san’atini;

Veriniz hem de mesaînize son sür’atini.

Çünkü kâbil değil artık yaşamak bunlarsız;

Çünkü milliyeti yok san’atin, ilmin; yalnız,

İyi hâtırda tutun ettiğim ihtârı demin:

Bütün edvâr-ı terakkîyi yarıp geçmek için,

Kendi “mâhiyyet-i rûhiyye” niz olsun kılavuz.

Çünkü beyhûdedir ümmîd-i selâmet onsuz.”

İslam ülkelerinin birliğini savunmak demek devlet düzenini dini temellere dayandırmak anlamına gelmez. İslam ülkelerinin güç birliği yapabilmesi emperyal hayallerin önüne set çekme gayretlerinin bir sonucudur. Halkı Müslüman olan devletler arasındaki bir birliğin kurulması şöyle dursun, Kral Hüseyin ve çevresi Osmanlıya karşı ayaklanarak Osmanlının yıkılmasına çalıştığı da bir gerçektir. O zamanki olayları bir tarih hadisesi olarak örtmek, kapatmak tarihi görmezden gelmek olur. Bugün şartlar ve imkanlar değişmiştir. Dün öyle olabilir bugün devletler arasındaki münasebetler inanç sınırlarından; ülkeyi savunmak, milli sanayiye geliştirmek, karşılıklı ticareti geliştirmek ve her olayda ülke çıkarlarını ön planda tutmak gerektiği sınırlarına taşınmıştır. Bugünün şartları bambaşkadır ve ülkeyi yönetmek isteyen anlayış, yeni şartların ve yeni imkanların veya zorlukların üstesinden çok farklı değerlendirmeler ve tedbirlerle üstesinden gelmesi gerekir.

Mehmet Akif gibi şarkı, garbı görmüş ve anlamış ve bilhassa “mahiyet-i ruhiyeniz olsun size kılavuz” milli ruhunuz size yol gösterici olsun, diyen Mehmet Akif, Türk gençliğine hitap etmeye, doğru yolu göstermeye devam ediyor.

KAHRAMANMARAŞ'TAN MEKTUP VAR

Abdülkadir GÜLER

Aşağı yukarı 80 gün önce Kahramanmaraş merkezli Pazarcık, Hatay, Antakya, Adıyaman, Malatya, İskenderun, Elazığ, Mersin, Şanlıurfa, Diyarbakır gibi illerimizde ve adı geçen illere bağlı ilçelerde büyük bir deprem felaketi yaşandı. Buna asrın felaketi diyenler de var. Kayıplarımız 50 binden fazla oldu, 100 bine yakın insanımız yaralandı, 250 binden fazla bina yerle bir oldu.

Kahramanmaraş sanat ve kültür bağlamında şair ve yazarların harman olduğu yerdir. Bağrında yüzlerle şair ve yazar, müzisyen yetişmiştir. Bunlardan hemen aklıma gelenleri yazıyorum. Nuri Pakdil (1934-2019), Alaeddin Özdenören

(1940- 2003), Hayati Vasfi Taşyürek (1931- 1990) A. Rahim Karakoç (1932- 2012), Bahaeddin Karakoç (1930- 2018), Cahit Zarifoğlu(1940- 1987) ve halk ozanlarımızdan Âşık Mahzuni Şerif (17 Mayıs 2002) aklıma geliyor.

Bunları saygıyla ve rahmetle anarken 22 yıldan bu yana zevkle okuduğum ve takip ettiğim ALKIŞ Dergisinden söz etmek istiyorum. Alkış 2 Aylık Kültür Sanat Dergisi masamın üzerindeki sayı: (Yıl. 22, Sayı:27, Ocak- Şubat 2023), Sahibi Dr. Oğuz PAKÖZ, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Nihat YÜCEL, Yayına Hazırlayan Serdar YAKAR, Danışma Kurulu: Doğan ARIK, Habib KIRMIZIKAYA, Ercan KOZANOĞLU, Abdulhâkim EREN. Kapak / İç tasarım: Tayyip ATMACA ve Kapak fotoğraf: Aslıhan PAKÖZ görülüyor. İletişim: Yenişehir Mah, Trabzon Cd. No.62, Karabekiroğlu AP. Kat: 6, No: 4, 4 6 . 1 0 0 D u l k a d i r o ğ l u - KAHRAMANMARAŞ

Meydana gelen bu depremden dolayı özellikle kadim dostum Dr. Oğuz PAKÖZ' ü telefonla çok aradım, Nihat YÜCEL'i aradım. Hiç birinden bir cevap alamadım. Acaba onlar da bu deprem felaketine mi uğradılar diye düşündüm. Bu kez Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanlığı / Kültür ve Sosyal İşleri Dairesi Başkanlığına 12.04. 2023 tarihinde bir

dilekçe yazdım. Geçmiş olsun dileğinde bulunduktan sonra Alkış Dergisi Dr. Oğuz PAKÖZ ve Yazı İşleri Müdürü Nihat YÜCEL' den bir haber alamadığımı belirttim. Bana 20.04. 2023 tarihli gelen yazılı mektubu aynen siz değerli okuyucularımla üzümlere paylaşmak istiyorum. Ne yazık ki Dr. Oğuz PAKÖZ ve Nihat YÜCEL' i kaybettik. Bunlarla birlikte başka şair ve yazarlarımız da vardır. Bana gelen mektup:

T.C.
 KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR
 BELEDİYESİ
 Kültür ve Sosyal İşler Dairesi
 Başkanlığı

Sayı. E.18.464.589-622,03-130195
 Konu: Bilgi Talebiniz
 20.04.2023

Sayın Abdülkadir GÜLER
 Yeni Kent Güzelevler Sitesi, 5 Blok,
 No: 3/6, Söke – AYDIN
 İlg: 12.04.2023 tarihli dilekçeniz,
 İlgide kayıtlı dilekçe ile 06 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem neticesinde hayatını kaybeden şair ve yazarlara ilişkin talebeniz edilmekte olup ilimizde yaşanan depremde hayatını kaybeden Kahramanmaraşlı şair ve yazarlara ait bilgi ekte sunulmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Duran DOĞAN
 Kültür ve Spor ve Turizm Dairesi
 Başkanı

EK: İsim Listesi:
 Depremde Hayatını Kaybeden Şair ve Yazarlar:

- 1-Abdülkadir ÖZKAN
- 2-Ahmet Doğan İLBEY
- 3-Ali ŞANVERDİ
- 4-Ercan KOZANOĞLU
- 5-Fahri YILMAZ
- 6-Fatma VIŞNE
- 7-Fazlı BAYRAM
- 8-Ferhat AĞCA
- 9-İdil Övgün ARMUT
- 10-Mesut AKBEN
- 11-Murat AKKURT
- 12-Nihat YÜCEL
- 13-Oğuz PAKÖZ
- 14-Recep Şükrü GÜNGÖR
- 15-Salih CEYLAN
- 16-Yaşar ALPARSLAN

*** **

Bu yazıdan anladığıma göre Kahramanmaraş şair ve yazarlarımızdan 16 kişi bu deprem felaketi nedeniyle vefat etmiş, bunlardan üçü ALKIŞ Dergisinden Dr. Oğuz Paköz Nihat Yücel ve Ercan Kozanoğlu'nun da kayıplarımız arasında olduğunu öğrendim. Çok üzüldüğümü belirtmek isterim. Adı geçenleri rahmetle anıyor, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

ALKIŞ dergisinin giriş bölümünde Dr. Oğuz Paköz şunları yazıyor:

ALKIŞTAN:

Değerli Dostlar,

Birinci Dünya Savaşı sonunda Sevr Antlaşması ile ülkemizin büyük bir bölümü işgal edilmişti. Maraş'ı da önce İngilizler sonra da Fransızlar işgal etmişlerdi. Maraşlı bu işgal paçavrasını parçalayıp egemenlerin suratına atmıştır. Kurtuluş Savaşında Maraş'ın işgal güçlerine karşı koyması büyük bir destandır. İşgalcilerin taslarını, taraklarını ve dahi yerli işbirlikçilerini

toplayarak, atlarının, katırlarının ayaklarına çaput bağlayarak bir gece yarısı kaçmak zorunda bırakması çok büyük bir başarıdır. Bu utkunun (zaferin) büyüklüğünün ve bütünlüğünün bugün bile tam olarak anlaşıldığı söylenemez. (...) Rahmetli Oğuz Paköz yazısına devam ederek: Maraşlı her yerden yardım aldı ama savaşın omurgası, eli kolu, ayağı, gözü kulağı ve dahi yöneten beyni Maraşlıydı. Maraşlı 12 Şubat'tan sonra kabuğuna çekilmemiş, başta Antep olmak üzere komşu illerin kurtuluşuna maddi, manevi ve asker olarak yardıma koşmuştur. Ne de olsa Maraşlı kurtuluşun bilincinde olmuştur. Bütün bunların Atatürk'ün Samsun'a çıkışından beş ay sonra, Sivas Kongresinin hemen arkasından yapıldığı düşünülürse 12 Şubat'ın önemi daha iyi anlaşılacaktır. 12 Şubat utkusuyla Maraş kendini kurtarmış, Kuvayı Milliyeyi sömürgeci uluslara muhatap saydırmıştır. 12 Şubat, Türk Kurtuluş Savaşında sömürüye ilk direniş, ilk başkaldırı, ilk utkudur (ilk zaferdir) Maraş gazidir, şanlıdır, onurludur, kahramandır” diye yazıyor Dr. Oğuz Paköz. Bundan dolayı Maraş Kahramanmaraş unvanı almıştır. Maraş'a Türk Kurtuluş Savaşı sırasında halkın gösterdiği direnişten dolayı 7 Şubat 1973'ten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Kahramanlık unvanı verilerek adı Kahramanmaraş olarak değiştirildi.

Bu giriş yazısından sonra Alkış'ın devamlı yazarlarından Serdar Yakar'ın Maraş'ın Kurtuluş Savaşında verdiği milli mücadeleyi akıcı ve yalın bir Türkçe ile anlatıyor. Rahmetli Nihat

Yücel'in “Aşıklarla Geçen Yıllar -1- Aşıklar Toplantısı vebasın Açıklaması” başlıklı yazısı da ilgimi çekti. İstanbul'da Tarla Aylık Sanat ve Kültür dergisini uzun yıllar çıkardığı kadim dostum Gazeteci yazar – şair Dr. Tahir Kutsi Makal'ı anmasına sevindim, dillerine sağlık diyorum...

Şimdi devamlı abonesi olduğum ve bir kısım şiir ve yazılarımın da yer aldığı Alkış Dergisinin en son sayı: 127 Ocak-Şubat 2023. Sayıda şiir ve yazılarıyla kimler var, bunları da bir hatıra bağlamında buraya almak istiyorum:

Bu yazıdan sonra ALKIŞ Dergisinde yer alanlar:

Oğuz PAKÖZ, Serdar YAKAR, Celalettin KURT, Ahmet DULKADROĞLU, Nihat YÜCEL, Mevlut KILINÇ, Necati DEMİR, Şaban ÖZBİLİCİ, Lütfi BİLİR, Mehmet UYSAL, Hasan KISA, Ayşegül Taşkın ERKAN, A. Özmen KILINÇ, Rasim DENİZ, Ali ÇANKAYA, Turan YILDIRIM, Hüseyin BURAKÜS, Ercan KOZANOĞLU, Adil BAŞOĞUL, Dilek Eker ÖZYURT, Tahir GÖRENLİ, Hanifi YILMAZ, Cuma TAŞDEMİR, Harika UFUK, Âşık Ali TAŞ, Ahmet H. KOÇ, Rıdvan YILDIZ, Faik KUMRU, Aslıhan PAKÖZ.

Son söz olarak, Kahramanmaraş'ta yaklaşık 22 yıldır sanatımıza, kültürümüze hizmet eden ALKIŞ Dergisi, Türk Edebiyatı coğrafyasında büyük emekleri olmuştur. Derginin kurucularından Dr. Oğuz Paköz ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Nihat Yücel, Danışma Kurulunda yer alan Ercan Kozanoğlu'nun kayıpları büyük üzüntü verici olmuştur. ALKIŞ Dergisinin kapanmamasını yürekten diliyorum.

Doğumunun 140. yıl dönümünde vefa borcumuza mahsuben küçük bir ödeme...

MEMDUH ŞEVKET'TEN ALDIĞIM DERS

Hasan YÜCEL

Memduh Şevket Esendal'a ilk defa M.Ş.E imzasıyla ortaokul kitaplarında rastladım. Türkçe öğretmenimiz Mustafa Alemdar Güngör, bunun Memduh Şevket Esendal olduğunu söylemişti. Hangi öyküsünü okuduğumuzu, üzerine neler konuşulduğunu hatırlamıyorum. Fakat M.Ş.E imzasından dolayı aklımda kalmış, bir de zamanına göre sade, duru Türkçesinin ne kadar önemli olduğu belleğimde belli belirsiz bir yer etmişti.

Elime geçen ilk Memduh Şevket kitabı, 1985 yılında İstanbul'dan aldığım, Salim Şengil'in Dost Yayınevi tarafında 1971 yılında basılmış, hikayeler toplamının ikinci kitabı Ev Ona Yakıştı idi. Bu kitabın güzel kapağıyla birlikte, içindeki öyküler de pek hoşumu gitmişti. Sonraları, Ayaşlı ile Kiracıları'nı okudum, yayınlanan diğer bazı hikaye kitapları da elime geçti.

Cevdet Kudret'in, Memduh Şevket hakkında 1983 yılında Soyut Dergisi'ne yazdığı yazıyı, Kalemin Ucu kitabını karıştırırken okuyunca, raftaki Memduh Şevket kitaplarını indirdim. Şöyle bir gözden geçireyim, bir iki öyküsünü okuyayım, belki hakkında yazılıp çizilenler varsa taramış olurum dedim. İyi ki böyle düşünmüşüm. Çünkü çok kısa zaman içinde hem birçok bilgi edenmiş oldum,

h
m
e
ü
ü
bi
y
ş
m
e
i
dı
.

e
d
b
y
k
r
a
a
d
rs
al
m
Ta

yaptıklarımın utandım. Neden utanmam gerektiğini birazdan göreceksiniz.

Memduh Şevket'in ruhu karşısında hayranlığımı uyandıran, beni de utandıran şey, Mendil Altında adlı kitabının girişindeki, M. Sunullah Arısoy röportajına verdiği cevaplardı. Orada adeta toprağa benzeyen, doğanın gösterişsiz güzelliğini içinde taşıyan herhangi bir parçası gibi duran bir adam vardı. Yaptıklarını hiç önemsemiyor, sanki hep kendiliğinden olmuş şeylerden söz eder gibi konuşuyordu.

İlk soruda çarpmaya başlıyordu. Edebiyata karşı ilk alaka sizde ne zaman ve nasıl uyandı? "Vallahi beyefendi,

edebiyata karşı bende hiç alaka uyanmadı. Edebiyatı, sanatı bilmem... Alakam yok bunlarla... Edebiyatı bilmek bir iştir. Hiç mi hiç meşgul olmadım bunlarla... Usulünü, kaidesini doğru dürüst beceremem... Mesela, istiare neye derler deseniz, cevap veremem... Okuduğum bir roman veya hikaye, romantik midir, realist midir, natüralist midir, hangisidir ayırt edemem..." Ayaşlı İle Kiracıları'nı, onca güzel hikayeyi edebiyatımıza armağan eden birinin cevabı şaşırtıcı değil mi? İnsana Tanpınar'ın, Saatleri Ayarlama Enstitüsü'ndeki baş kişisi Hayri İrdal'ı anımsatıyor. "Beni tanıyanlar, öyle okuma yazma işleriyle büyük bir ilgim olmadığını bilirler."

Memduh Şevket Esendal 1883 yılında Çorlu'da doğmuş, öyle düzenli bir okul eğitimi görmemiş, kendini yetiştirmiş biri. Genç Cumhuriyet'in çeşitli ülkelerde yıllarca diplomatlığını yapmış. Andığım görüşme 1953 yılında gerçekleştiğine göre, bu sorulara cevap verirken yetmiş yaşında. Tabi görüşmeyi buraya olduğu gibi aktaracak değilim, kendi dikkatime göre bir seçme yaparak sunuyorum.

Başka bir sorudan. Bir günde meşhur bir edebiyatçı olacağınızı çocukluğunuzda tahmin eder miydiniz? "Edebiyatçı olmadığım için, meşhur hiç değilim..." Şimdi insan düşünüyor; bir tane süslü söz yazdı diye altına kocaman adını yazan kimseleri. Acaba böyle bir kişilik nasıl oluşuyor? Yani insan nasıl böyle ünden, şandan, böbürlenmekten kendini koruyabiliyor, yaptıklarını doğal bir davranış olarak içine sindiriyor?

Günümüz "satış" kültürünün tam tersine birtavır bu.

Sorular devam ediyor. Çalışkan bir talebe miydiniz? Hangi dersleri sever, hangilerinden hoşlanmazdınız? "Bu acayip bir şey... Ben ilk mektep dahil olmak üzere hiçbir mektepten mezun değilim. Alaylıyım. Bir aralık Gedikpaşa'da Hoca Abdullah Efendi'nin mektebine devam ettim. Küçüktüm daha... bir hafta mı, on gün mü, pek hatırlayamıyorum, az bir müddet devam ettim, sonra gitmedim..." Ne kadar içtenlikli bir tavır olan biteni olduğu gibi söylemek, bir eksiklik duymadan konuşmak. İnsana bu yakışıyor, ben böyle böyle yaşadım, bunları yaptım, yaptıklarım doğal şeylerdi demek. Zaten Esendal'ın bu tavrı olduğu gibi öykülerine yansımış, orda da hiç üst perdeden konuşmuyor; muhabbetleri kapı eşiğinde iki insanın, masa komşusu iki memurun mehabeti. Vay ay şöyle doğru, güneş böyle battı demiyor; ay doğdu, güneş battı diyor.

Gözlerimi kapatıp güldüğüm yere geliyorum. Nasıl yazarsınız? "İşte, oturur yazarım..." Verdiği cevabın devamını okumaya gerek var mı? Ben burada olağanüstü bir güzellik buluyorum, o insanın yüzünü, kişiliğini, yaşadığı ortamı düşünüyorum. Hele bir yere iki sayfa bir şeyler karaladı diye kendini ortaya atıp "edebi hayatını" anlatan gösteri toplumu insanlarını göz önüne getirince... Kendi payıma utanmakta haksız mıyım?

O öyle konuşuyor ama bakın Sait Faik, onun hakkında ne diyor. "İnsanlara bakmasını da biliyordu. Kahvelerde tavla oynayan, kendi halinde gözükenleri,

pansiyonlarda ilgiye layık görülmeyen kişileri merak ediyordu... Onlara canla, zevkle, merakla bakıyor; onların yaşayışından hikayeler yapıyor, bize sunuyordu. İki hüviyeti mi vardı? Belki de... Her sanatkar gibi onun da iki değil, iki bin hüviyeti vardı belki. Ondan bize güzel roman, güzel hikayeler kaldı çocuklar...

Soru nasıl olursa olsun, cevaplarda hep bir doğallık, hep bir güzellik var. En çok hangi yazarları okudunuz? Hangilerinin tesiri altında kaldınız? “Ben Türkçe yazılmış, hepinizin okuduğu kitapları okudum... Her sevdiğimin tesiri altında kalmışımıdır...” Burada da cevabın devamına gitmiyorum. Böyle bir sadelik karşısında lafı uzatıp da ne olacak...

Atlayarak gidiyorum. Bugünkü edebiyat hakkında hükmünüz? “Hiç hüküm veremem... Bugünün iktizalarına göre pek ala... Ben insanlara yaşamak için ümit, kuvvet ve neşe veren yazılardan hoşlanırım. İnsanları yağunmuş mutfak paçavrasına çeviren ve yeise düşüren yazılardan hoşlanmam...” Yaşama bağlı güzellik sergiliyor, insanların geleceğe umutla bakmasını istiyor, bu isteğini de hiç abartıya kaçmadan belirtiyor.

Aldığı cevapları göre göre, röportajcı aynı tür sorulara devam ediyor. Edebiyatımızın gelişmesi için neleri gerekli görüyorsunuz? “Vallahi bu benim salahiyetim haricinde beyefendi... Hem büyük bir iş bu... Edebiyatımızın gelişmesi için gerekli... Bilmem... Bir fikrim yok... Bunları bu işlerle uğraşanlar bilirler.” Ne diyeceğiz? Susacağız...

Gelelim zurnanın güzelleştiği yere. İnsan gülsün mü, ağlasın mı, duvara mı

tırmansın? Soruya bakalım. Siz böyle diyorsunuz ama, 25-30 yıl önce yazdığınız hikayelerdeki arınmış dil, ifade sadeliği ve akıcılığı, bugünün birçok yazarından ileridedir. O hikayeler tertemiz dilleriyle hala yaşayabiliyorlar, okunabiliyorlar, sevebiliyorlar? (Burada röportajcı, güldüğünü belirtiyor) “Efendim, o benim marifetsizliğimden... Edebiyatı bilmediğimden... Bilsem, öyle düpedüz yazar mıyım hiç? Köylü, bir şeyi söylerken dikine, olduğu gibi söyler... Neden? Süslemesini bilmez, benzetmesini bilmez, anlatmasını bilmez de ondan... Marifetli insanlar öyle yapmazlar. Sözlerine, yazılarına marifetlerini sokarlar, hünerlerini gösterirler... Mesela bir şey anlatıyorlar değil mi, bu derler, müsellese benziyordu. Hayır, aslında o anlattıkları müsellese benzemez, benzemiyordur. Ama marifetli insanlar öyle derler... (...) Benim dilim kısa... İstediklerimi anlatabilmek güç...”

Bir süre yüzümü yere yıkıyorum, düşünüyorum. Sanatı, edebiyatı, insanı nerde arayıp, nerde bulmalıyız? Dilimizi nasıl yitiriyoruz, dilimizi yitirirken neleri yitiriyoruz? Bu kısacık görüşmede Memduh Şevket’in kişiliğini buluyorum, bir devrin terbiyesini, anlayışını buluyorum ve ne yalan söyleyeyim, utaniyorum...

Yararlanılan kaynaklar:

M.Ş.E. Ev Ona Yakıştı, Dost Yayınevi, 1971 İstanbul.

M.Ş.E. Hava Parası, Bilgi Yayınevi, 1984 Ankara

M.Ş.E. Mendil Altında, Bilgi Yayınevi, 12. Basım, 2014 Ankara.

Cevdet Kudret, Kalemın Ucu, Cem Yayınevi, 1991 İstanbul.

**99. SAYIMIZDA EKSİK YAYINLANAN YAZIYI TEKRAR YAYINLIYOR,
YAZARIMIZDAN OKUYUCULARIMIZDAN ÖZÜR DİLİYORUZ.**

HER MİHNETİN ŞİİRLE KABULU: CAHİT SITKI TARANCI

Dr. Nur ÖZMEL

Sanatına, kişiliğine ve eserlerine ilişkin çok sayıda araştırma bulunan Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956) Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının şiir alanındaki yapıtaşlarından biridir.

Diyarbakır'da varlıklı bir aileye mensubiyeti ona İstanbul'un kapılarını açmıştır. İlk Öğrenimini Diyarbakır'da tamamladıktan sonra İstanbul'a gelir. Saint Joseph ve Galatasaray'da okur. İlk şiirlerini de bu gençlik yıllarında yazar ve zamanın en önemli edebiyat dergisi olan Servet-i Fünun'da yayımlanır. Bu dönemden sonra kendine özgü bakış açısı ve ele aldığı tematik unsurlarla, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirine önemli katkılar sağlamıştır. Türkçeye hakimiyeti, şiirin yapısı ve nasıl yazılması gerektiği hususunda özgün düşünceleri ile şiir eleştirmenlerinin dikkatini çeker. Bu dikkat çekiş yalnızca şiirleri ile değil, bir sanat dalı olarak şiir hakkındaki görüşleri ile de olmuştur. Vezin, kelimelerin taşıdığı anlam bütünlüğü, sembolik değerler ile ilgili fikirleri önemsenmiş ve Türk şiirinin seyri için ümit oluşturmıştır.

Bu ümidi besleyen ve Cahit Sıtkı'yı bir bakıma keşfeden kişi Peyami Safa'dır.

Peyami Safa'nın 1932 yılının sonbahar aylarında Cumhuriyet'te yayınlanan "Bugünkü Türk Şiiri" başlıklı yazı dizisinde bunun ip uçlarını buluruz. (bkz. C. S. Tarancı, Ömrümde Sükut, Bilgi Yayınevi, II. Basım, Ankara 1968, s. 57-70.) Peyami Safa bu yazılarda özetle şunları söylemektedir: Türk şiiri yüzünü doğudan batıya çevirmesi ile mistik cevherini kaybetmeye başlamış, 'derunî gözlerini yummuştur'. Eflatun 'şiir ruhani sezislerin canlı devamıdır' dediğine göre şiir dünyası ulvi bir dünyadır. Bu dünyada muhakeme ve mantık yoktur. Hal ve tavrını halk edebiyatından, felsefesini Yunus Emre'den ve estetiğini yüzeysel olarak Avrupa kültüründen edinmeye çalışmakta olan yeni Türk şiiri gerçek bir şiir âlemine açılan kapının eşiğine henüz gelememiştir. Hâlbuki ne Avrupa'dan ne de kendi mazimizden medet ummaya ihtiyacımız vardır. Mallarmé ve Valéry'ye benzemeyecek yepyeni bir Türk felsefe kafasının doğması mümkündür. Bugün bu tarzda bir şiirin ümidini veren genç şair Cahit Sıtkı'dır.

Peyami Safa bu yazı dizisinde henüz gençlik döneminin ürünlerini vermekte

olan Cahit Sıtkı'yı teknik açılardan eleştirse de edebiyatımızda yeni ruh dünyasının doğmaya başladığının müjdesini verir. Ahmet Kutsi Tecer'in (1901-1967) "Neredesin?" şiirinden yola çıkarak, Tecer'in bireysel özlemlerinin yönlendirdiği arayışlara ve düşsel yolculuklara dikkat çekmektedir. Abdülhak Hamit'ten beri şiirimizin uzak kaldığı düş âlemine tekrar dönme hamlelerinin ümit veren bir örneği olarak da Tarancı'yı gösterir.

Tarancı, hayata tutunmanın bir yolu olarak gördüğü şiir sanatını kendi yaşamı ve duygu dünyası ile besleyerek edebiyatımızda Peyami Safa'nın tespit ettiği çığır açmıştır. İstanbul çevresi onu geliştirmekle birlikte, kendi iç dünyasında daha derinlerine indirmiş ve zaten var olan yalnızlık duygusunu derinleştirici etki bırakmıştır. Yaşamındaki bu iki kesişme bir arada düşünüldüğünde onun şiirinin özellikleri daha belirginlik kazanmaktadır. Tarancı şiirinin özgün yönü, bu duygularla biçimlenmiş bir üslup ile ifadesini bulmuştur. Şiirlerinde gerçeklikten kaçma, rüya âlemine sığınma temalarının hâkim olmasını da böyle yorumlamak mümkündür.

Öte yandan Cahit Sıtkı'yı yalnızca melankolinin derinliklerinde görmek, ana temasını yalnızlığın getirdiği hüznün ve içe dönüklük olarak yorumlamak doğru olmayacaktır. Çünkü herkes gibi o da yaşamı olduğu gibi kabul etmiştir. Neşe ve keder gibi sevinç ve üzüntü, zorluk ve kolaylık bu yaşamda bir aradadır. Bu nedenle hayatın her türlü mihnetini kabul eder, yeter ki penceresinden gün ve güneş

eksik olmasın... Bu dizde hayatla bağının gücü görülmekle birlikte, nihayetinde bu bağın kesileceği kaygısı bir aradadır. Ölümün her an biraz daha yaklaşmasından endişe duymak dünyanın işleyişine ve kadere hükmetmek mümkün değildir. Ölüncü bu güzel dünyadan uzaklaşmak üzücüdür. Tanrıdan gelecek olandan kaçınmayan çekinmeyen şairimiz hayatın her türlü mihnetini baştan kabul etmiştir:

Gün eksilmesin pencereyden
 Ne doğan güne hükmüm geçer,
 Ne halden anlayan bulunur.
 Ah aklımdan ölümüm geçer,
 Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.
 Ve gönül Tanrısına der ki:
 Pervam yok verdiğin elemenden;
 Her mihnet kabulüm, yeter ki
 Gün eksilmesin pencereyden

Yazar her mihnet gibi yalnızlığı da kabul etmiştir. Tek başınalığını bir ailenin kalabalığı ve kardeşlerin sıcaklığı hayali ile gidermeye çalıştığı şiiri "Odamda Sükut" bunun somut bir örneğidir. Bu şiire egemen olan duygu, günümüz toplumunda bireyin giderek daha çok yalnızlaştığı yaşam biçimleri bakımından da anlamlıdır.

Odamda Sükût
 Tavan bir anne gibi eğilmiş üzerime
 Duvarlar etrafımda kardeşlerim gibidir;

Sır dolu gözlerini vermişler gözlerime.

Söylemek istiyoruz çıkmıyor ki sesimiz!

Benim mi, onların mı, atan kimin kalbidir?

Birbirine karışıp gidiyor nefesimiz!

Bir Kapı Açıp Gitsem isimli şiir ise modern dünya insanının kalabalıklar içindeki yalnızlığını ve bu yalnızlıktan kaçma arzusunu tanımlar gibidir:

Bir Kapı Açıp Gitsem

Ben bu dünyaya yanlış gelmiş olacağım ben,

Ben öyle her insandan, o kadar uzağım ben.

Yine bu gözlerimdir okşanacak şey arar,

Yoksa içimde başka bir dünya hasreti var.

Uyanır gibi birden bir korkulu rüyadan,

-O içimden sevdiğim, benim olan dünyadan,

Bir ses bana "Gel!" dese, ben o sesi işitsem;-

Kimsecikler duymadan bir kapı açıp gitsem!

Cahit Sıtkı Tarancı'nın bir başka önemli yönü şiir çevirileridir. Çeviri anlayışı ve çeviride karşılaştığı zorluklar üzerine derinlikli görüşleri, bugünün teknik olarak çok ilerlemiş hatta kolaylaşmış tercüme anlayışına dahi ışık tutar niteliktedir. Ona göre çeviri edebî bir

zorunluluktur. Şiir aktarıldığı dilde canlılığını korumalı, özgün dilindeki gibi adeta nefes alıp vermelidir. Çevirinin orijinal metin ile ruhu, karakteri ve hayata bakış tarzları birbirine uymalıdır. Özellikle şiir çevirisini bir şairin yapması neredeyse birinci koşuldur. Şairinin dili ile aynı ruhta buluşmayan çeviri, kuru ve yavan olur. Duyguların karşılıkları birebir yansıtılmalı, okuyanda kendi dilinde yazılmış etkisi bırakmalıdır. (Bkz. Büşra Sürgit, Cahit Sıtkı Tarancı'nın Poetikası ve Edebi Dünyası, Çizgi Kitabevi Yayınları, İstanbul Nisan 2022, 480 s.)

Cahit Sıtkı Tarancı ve çağdaşları sayesinde, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı ifade zenginliğine kavuşmuştur. Onlar yalnızca şiirimize bir ruh kazandırmakla kalmamış, çevirileri ile düşünce dünyamızda zenginliğe giden yolun kapılarını açmışlardır. Şiir ve şairler var oldukça Cahit Sıtkı Tarancı adı ve şiirsel izleri var olmayı sürdürecektir.

Örnek bir hanım halk ozanımız

ÂŞIK AYTEN GÜLÇINAR

Abdullah SATOĞLU

Türkiye'yi temsil etmek üzere UNESCO'dan dâvet alan, fakat ne yazık ki, hazin bir olay sonucu hayatını kaybettiği için, dâvete icabet edemeyen Ayten Gülçınar, günümüzün önde gelen hanım "halk ozanları" mızdan biridir.

Halk edebiyatı kurallarına ve geleneğine uygun şiirleri ve saza hâkim bir halk ozanı sıfatıyla, ülke çapındaki birçok etkinliklere ve yarışmalara katılarak, sanat çevrelerinin büyük ilgisini kazanmıştır.

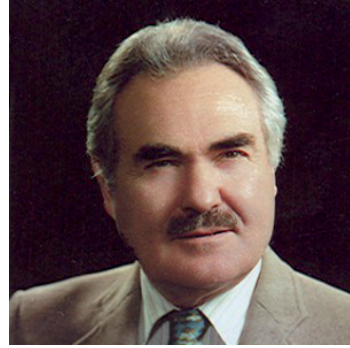
Katıldığı programlarda, birçok ünlü halk şairi ile son derece başarılı "atışma" lar yapmış, "doğaçlama", "lebdeğmez", "şiir" ve "türkü" dalında ödülleri almıştır.

Sanatında Âşık Veysel'i kendisine rehber edinmiş, şiirlerinde din, dil, ırk, mezhep, renk olarak ayırmadan, herkesi dostluğa, kardeşliğe dâvet etmiştir.

"Mektup yazdım Hasana / Ha Hasan'a ha sana!" diyen değerli şairimiz merhum Abdurrahim Karakoç'un bir kısım şiirlerini andıran, "Babama Mektup" şiirinde, Ayten Gülçınar da, "Sen gideli işte böyle hâlimiz" diyerek, babasına günümüz insanının aile ve cemiyet ahvalini anlatmağa çalışmıştır;

b a
ktu
mu
s e
tez
s u

zya
m ı
m ü
rümüz, pulumuz.

B a
me
b u
z
n i
bul
n
G ö
ş i
z ,
h ü

Okuyun diyordun, rûhun şâd olsun
Mühendistir Yusufumuz, Alimiz.

Nurten hasretine hasret ekliyor
Annemizi on yılda bir yokluyor.
Mevlûde'miz sılamızı bekliyor
Garip değil vatanımız elimiz.

.....
Yusuf evleneli bizden soğudu
Bilmem nereden alır yanlış öğüdü?
Helâl eyle emeklerin çoğudu
Mezarına uğramıyor yolumuz.

Kabuk tutmaz yaraları azıyor
Ozan olmuş sana destan yazıyor.
Sazın almış diyar diyar geziyor
Ayten'in de aynı eski delimiz...
Ayten Çınar, Musa Çınar ile Nuriye
Hanım'ın kız çocuğu olarak, 1960 yılında

Sivas'ın Şarkışla ilçesinde doğdu. Çocukluğu Niğde'de geçti. Bir halk ozanı olan Babasının halk tarzı şiirlerinden etkilenecek, kendisi de küçük yaşlardan itibaren şiirler yazmaya özendi. "Çınar" olan soyadını, "Gülçınar" şeklinde değiştirip, bazı şiirlerinde mahlas olarak kullandı.

Çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanan, şiirlerinden bir kısmını, ilk olarak 2003 yılında "Zaman Kara Gözlerinde Güvercin Olsun" isimli kitapta topladı. Daha sonra da 2008'de "Gözyaşımın Kızılırmak Beslenir" ve 2014'te "Gülçınar'ın Can Gülleri" isimli kitaplarını çıkardı.

1984'ten itibaren Başkent Ankara'da ikamet etmeğe, 25 yaşından sonra da saz çalıp söylemeye ve türküler bestelemeye başladı. Söz ve müziği kendisine ait olan 3 adet ses kaseti ve CD hazırladı. TRT ve yerel televizyonlarda programlar yaptı.

"Gülçınar'ın Can Gülleri" isimli kitabının "Sunuş" yazısında, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şeref Boyraz'ın belirttiği gibi; "Gülçınar'ın şiirlerinin, dünden bugüne konu itibarıyla zenginleştiği, üslûp açısından kendi şahsiyetini bulma yolunda emin adımlarla ilerlediği, şiir tekniği bakımından da, gözle görülür bir mesafe katettiği, hatta yer yer rûştünü ispat ettiği rahatlıkla söylenebilir..."

Ayten Gülçınar'ın hayatı ve şiirleriyle ilgili olarak, birçok üniversitenin değerli öğretim üyeleri rehberliğinde, bitirme ve yüksek lisans tezleri hazırlanmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, Azerbaycan'da düzenlenen "1.Türk

Dünyası Âşıklar Şöleni"ne gönderilen ozanımız, Almanya, Hollanda, Belçika ve Avusturya'nın, Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerinde, âşıklık sanatını icra etmiştir.

Daha çok "Sazımı çalan zalim" şiiriyle tanınan Âşık Behramî Aktemur'un, bir "deyişme"lerinde:

Behram doğru insan başımın tacı
 Âşıklardan gelir gönül ilâcı.
 Ben sana öz gardaş, sen bana bacı
 Atma beni bir kenara Gülçınar.
 tarzındaki sözlerine:
 Gülçınar'ım sazi, sözü, kalemi
 Özü Hakk'a bağlı, hoştur kelâmı.
 Gönül gözü ile görür âlemi
 Karanlığa yakar çıra Behramî.

diye cevap veren Ayten Gülçınar'ın, yine Âşık Behramî ile yaptıkları, aşağıdaki "Baba - Kız Atışması", diğer halk şairleri ve dinleyenler arasında büyük ilgi görmüştür:

BEHRAMÎ :
 Zengine verirsem alırım başlık
 Kızım seni bir zengine vereyim.
 Bazı bazı bana verirsın harçlık
 Kızım seni bir zengine vereyim.

GÜLÇINAR :
 Ne zengin isterim, ne bey ne paşa
 N'olur baba, sevdiğime ver beni!
 Bizi ayırıp da yakma ataşa
 N'olur baba, sevdiğime ver beni!

BEHRAMÎ :
 Altınla elmasla süslenerek gez
 Yağ ile bal ile beslenerek gez.
 Yatlara, katlara yaslanarak gez
 Kızım seni bir zengine vereyim.

GÜLÇINAR :
 Sevdamin rengiyle süslenirim ben
 Sevgiyle, şefkatle beslenirim ben.
 Yârimin bağrına yaslanırım ben
 N'olur baba, sevdiğime ver beni!

BEHRAMÎ :

Çok olur zenginin köşkü sarayı
 Seni verip alacağım parayı.
 Ben mi bozacağım eski töreyi?
 Kızım seni bir zengine vereyim.

GÜLÇINAR :

Para gözlü cahillere şaşarım
 Sevdam ile nice dağlar aşarım.
 Sevdiğimle çadırda da yaşarım
 N'olur baba, sevdiğime ver beni!

BEHRAMÎ :

Behramî'yim gerçekleri saymalı
 Yanlış olan törelerden caymalı.
 İnsan yaşadığı çağa uymalı
 Kızım seni sevdiğine vereyim...

GÜLÇINAR :

Gülçınar'ım gafletlerden aymalı
 Muhabbeti insanlığa yaymalı.
 Âşıkların feryadını duymalı
 N'olu baba, sevdiğime ver beni!{1}

Gülçınar, miras yüzünden uzun süre tehdit edildiği nişanlısının oğlu tarafından, 5 Mart 2018 günü, silahlı saldırıya uğramış ve hayatını kaybetmiştir. Sincan Mezarlığında toprağa verilen bahtsız ozanımızın, vaktiyle bir "İnsafsız"a yazdığı şiirini sunuyoruz:

Düşürdün de beni sevda çölüne
 Gam estirdin, dert estirdin insafsız.
 Bir tadımlık bal çaldın da dilime
 Kan kusturdun, kan kusturdun
 insafsız!

Sinsice kuruldun gönlümde köşke
 Güvenmez olaydım ah sana keşke.
 Eşime, dostuma, hayata, aşka
 Sen küstürdün, sen küstürdün
 insafsız!

Gülçınar'ım, boyun eğmem zulüme
 Yâr denir mi senin gibi zalime?
 Feryatlarım dolandı da dilime
 Hep susturdun, hep susturdun
 insafsız!

BAZEN BOŞUNA TELAŞLANIRIM

İsmail ÖZMEL

Bazen boşuna telaşlanırım
 Bereket sezdirmeden bakar geçerim
 Geçer zaman artar çabam
 Hayali bir köprüden ulaşırım sahile.

Herkesin bir derdi var denir
 Herkesin bir derde ihtiyacı var.
 Biraz sevgi biraz ilgi ihtiyaçtır insana
 Mutluluğun kapısını aralamak kolay mı?

Kolay mı direnmek zamana ve insana
 Kimbakar buğday öğütmeyen değirmenin suyuna?
 Meyvesiz ağaçlara, yemsiz kuşlara
 Çare olmak gayreti diriltir insanlığı.
 Kışın ayazında bir tas sıcak çorba
 İlaçtır çare arayanlar için.
 Bir kitaptaki en güzel söz olmak
 Tıpkı yolda bir dosta rastgelmek gibi
 İyi gelir insanlığımıza...

Düşünmek için zaman varken
 Düşün zamansızları, zamanı az kalanları
 Toprağa düşmemiş tohumu,
 Sahibine ulaşmamış mektubu,
 Evinden kovulan kediyi, kuş yemini uçuran rüzgarı
 Yağmur bekler, kuş yavrusu gibi ağzı açık
 Toprakta süt bekleyenleri unutma.

Çok telaşımız boşunadır zamanla anladım
 Zamanla tatlanır ekşiler, acılar
 O kadar da acımasız değildir tabiat
 Emeği inkâr etmez, gayrete kucak açar
 Tohuma acır yağmur, kar.
 İnsanlar o kadar insafsız değil

Akayan çeşme bir gün akar
 Damlalargöl olur, bize çalışmak düşer
 Dürüstlük düşer.
 İnsan insanın acısını alır,
 Şenlenir dünya,
 Mutlu olur insanlık.
 29.12.2022

ACI'NIN DİBİ ¹

Necla AKYÜZ ²

Yakacık'ta bir akşamüstü idi. Hava ılık, sessizlik hâkimdi. Uzaktan Ekrem Efendi'nin kederli ve yorgun sureti göründü. Çok bunalmıştı. Yere düşen yaş yapraklara bakıyordu. Düşen yaş yapraklar ona genç yaşta ölen çocuklarını hatırlatıyordu. İnsanlardan uzak, ölümlere yakın olmak istiyordu: özellikle ölen iki oğlu ve kızına. Sahi onlar artık yoktu, ölüydüler. Bu ölümler onu çok derinden sarsmış hayata karşı onu hassas, kırılgan yapmıştı. Hatta bunu yayımladığı yazılarına bile yansıtıyordu. Hele ki oğlu Nijad'ı unutamıyordu. Oysaki onunla yapacak ne çok güzel şey vardı. Ama ona düşman olan talihi Nijad'ı elinden almıştı. Mezarlığa girerken etraf çok sessizdi. Bülbüllerin sesine kurbağanın vıraklaması karışıyordu. Ama o kendini bu seslere kapatmıştı. Oğlu Nijad'tan bir ses duymayı ümit ediyordu. Fakat oğlundan bir ses yoktu. Gözünde yaş yoktu, içinden ağlıyordu. Acısını dışa vurmaya bile takati yoktu. Sessizlik bile, onun bu acısından şikayetçiydi sanki. Hasret dolu bakışlarla derinlere daldı, çocuklarıyla olan anılarına. Sonra içinden şöyle düşündü kimsede böyle bir dert var mıydı? Ömrü bitmiş, acısı bitmemişti. Sanki ölen çocukları ona derinlerden teselli dolu sözcükler gönderiyordu. Yanıldığını anladı. Duyar mıydı sanki ölünün sesini insan. Bu dert onda bir zevk uyandırmıştı. Derdini seviyor, ondan kurtulmak istemiyordu. Bu acı sanki çocuklarının bir parçasıydı. Ve bu acı onu tanrı katına çıkarmış, ona ilahi aşk

zevkini tattırmıştı. Evet, tanrı ondan çocuklarını almıştı. Ama yanında da tesellisini, ilahi aşk zevkini tattırmıştı kendisine. Bu aşk öyle bir şeydi ki isterdi ömrü tükensin, bu aşk acısı tükenmesin. Yoktu pişmanlığı böyle bir derde düştüğü için. O bu düşüncelere dalmışken mezarlıkta karanlık ve sessizlik, onu daldığı yerden çıkardı ve kendine doğru çekti. Ansızın karşısında büyük, gösterişli, alımlı bir kadın sureti göründü. Bu suretin saçları dağınık, gözleri dehşet, kaşları çatıktı. Öfkeyle bir elini havaya kaldırmış ona doğru yürüyordu. Korku, panik içinde kaldı. Daha sonra bu panik git gide azaldı çünkü anladı ki bu suret, onda olan acının ve ümitsizliğin vücuda bürünmüş haliydi. Onu sevimli buluyordu. Nasıl bulmasıydı? Bu suret onun ilahi aşka bağlanmasına vesile idi. Tam ayaklarına kapanmak için ayağa kalkmıştı ki suret birden yok oluverdi. Bu durum karşısında Ekrem Efendi olduğu yerde kalakaldı. Üzgündü bu suretin gitmesini istemişti. Uzun uzun düşündü. Üşümesi onu daldığı üzüntüden ve dalgınlıktan çıkardı. Evden çıkalı epey olmuştu, evdekiler onu merak eder diye düşündü. Mezarlığın çıkışına doğru hareket etmeye başladı. Bir an irkildi, bir ses duydu.

"Eyvah! Yazık Ekrem!" diye. Döndü arkasına baktı, hiçbir şey yoktu. Kendisi de tekrar etti "Evet yazık, yazık bana." dedi. Mezarlığın çıkışına doğru ilerlerken sesler kulağında yankılanmaya devam ediyordu. "Eyvah! Yazık yazık Ekrem'e..."

(1) (Recaizade Mahmut Ekrem'in Yakacık'ta Akşamdan Sonra Bir Mezarlık Alemi şiiri'nin hikayesi)

(2) Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı son sınıf öğrencisi

DEPREM 6 ŞUBAT

Harika UFUK

Şiddet yedi nokta yedi,
Kırılan fay kaç baş yedi,
Herkes deprem afet dedi,
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Merkez Kahramanmaraş'tı
Sarsıntılar ülke aştı,
Duyanların aklı şaştı,
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Dört on yedi durdu zaman,
Deprem vermiyor ki aman,
Şanlıurfa, Adıyaman,
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Taş üstünde taş kalmadı,
Tüten ocak aş kalmadı,
Gözlerimde yaş kalmadı.
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Apartmanlar mezar oldu,
Dertler gün gün azar oldu,
Tatlı canlar pazar oldu,
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Adana'da kan mürekkep,
Diyarbakır, Gaziantep
Acılarla yoğruldu hep
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Hatay oldu yerle yeksan,
Malatya'ya çelenk taksan,
Çilekeştir Kilis baksan,
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Elbistan, Defne yaralı,
Nurdağı bahtı karalı,
Osmaniye solmuş alı
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

Harika der; on vilayet,
Altı Şubat ağır diyet
Yardımlaşma halis niyet,
Yandı yürek döndü köze,
Gerek yok ki fazla söze.

ASRIN FELAKETİ

Abdülkadir GÜLER

Altı Şubat günü sabaha karşı
Deprem felaketi yaktı da geçti
Binalar yıkıldı, mahalle, çarşı
Asrın felaketi yaktı da geçti

Kahramanmaraş'ta, Kilis, Hatay'ta
Gaziantep, Urfa, Elazığ, Malatya,
Adıyaman, Elbistan, Mersin, Adana
Asrın felaketi yaktı da geçti

Enkaz altında var binlerce ölü
Bozuk yapı kurdu yobazın dölü
Ekinler yanıyor, dağıldı sürü
Asrın felaketi yaktı da geçti

Feryatlar duyuldu bütün dünyada
İran'da, Irak'ta, Suriye, Şam'da
Etkisi duyurdu Bağdat, Umman'da
Asrın felaketi yaktı da geçti

Doğrusu görülmemiş bir felaket
Baştan başa viran oldu memleket
Bu nasıl bir illet, bu nasıl zillet?
Asrın felaketi yaktı da geçti

Sorumlusu kimse ceza almalı
Türk adaleti yerini bulmalı
Haklı ile haksız dürüst olmalı
Asrın felaketi yaktı da geçti

Genci, ihtiyarı ağlıyor şimdi
Yanan yürekleri dağılıyor şimdi
Yardım paketleri bağlıyor şimdi
Asrın felaketi yaktı da geçti

Depremle yaşadı şarkı, mağribî
Yerle bir oldu fakiri, zengini
Yuvası yok oldu en çok garibi
Asrın felaketi yaktı da geçti

Analar, babalar birden ağladı
Dereler, ırmaklar hüzün çağladı
Yavuklu gelinler yaslar bağladı
Asrın felaketi yaktı da geçti

Enkaz altında canlar duruyor
Dozerler, kepçeler derin vuruyor
Rantçılar sahada hayal kuruyor
Asrın felaketi yaktı da geçti

Ele ele verdik yardım zamanı
Şeytana uymak yok vermez âmânı
Ya sabır diyelim geçer dumanı
Asrın felaketi yaktı da geçti

Son sözüm Türkiye'm başın sağ olsun
El ele verilsin yardım dağ olsun
Koca ülkem tek çizgide ağ olsun
Asrın felaketi yaktı da geçti.

Âşık Geylani'yim yazdım şiiri
Kimimiz ölüyüz, kimimiz diri
Yardıma koşuyor yüz binler, bini
Asrın felaketi yaktı da geçti

Kızıltepe'li Âşık GEYLANİ
15 Şubat 2023- SÖKE

TÜRKÜLERİ SEVİYORUM

Bekir OĞUZBAŞARAN

Hayâta güzellik katan
Türküleri seviyorum
Damarlarımızda atan
Türküleri seviyorum

Kâh ağlatan, kâh güldüren
Kâh dirilten, kâh öldüren
Kâh yeşerten, kâh solduran
Türküleri seviyorum

Her şeyin bir türküsü var
Hepsinin bir öyküsü var
Türlü türlü ezgisi var
Türküleri seviyorum

Anamın ninnisi gibi
Bacımın mânîsi gibi
Saran yetimi, garibi
Türküleri seviyorum

Yurdumuzun sesi onda
Halkımın nefesi onda
"Üç top gül ve Gesi" onda
Türküleri seviyorum

Bâzen bir kara trendir
Ürperişler getirendir
Sılamıza götürendir
Türküleri seviyorum

Rûhumdan kopup geliyor
Sanki yüreği deliyor
İçindeki biliyor
Türküleri seviyorum

Kıpır kıpır, hareketli
Buğday gibi bereketli
Kimi köylü, kimi kentli
Türküleri seviyorum

Kaynayan bir pınar gibi
Bin bir taneli nar gibi
Âdemden beri var gibi
Türküleri seviyorum

Şarkı da bizim, türkü de...
Kaç roman var bir türküde
Türk'ü söyle hep, Türk'ü de!
Türküleri seviyorum

Oğuz der ki, bu bir akış
Tatlı gülüş, güzel bakış
Dantel dantel, nakış nakış
Türküleri seviyorum...

ANADOLU

Bedrettin KELEŞTİMUR

Vefalı bir şarkıdır, Anadolu
Şefkati dağdan dağa aşar gelir
Gönüllerde markadır, Anadolu
Ferhat'ça, dağları döşer de gelir

MALAZGİRT YOLUNDA

Malazgirt yolunda uhrevi hava
Gül Bahçesi'nin nahif esintisi
Dertlerinden azade eden deva!
Bulutlarda kalbimin çarpıntısı
İnmiş yeryüzüne cennet-i meva
Malazgirt'te mahşerin görüntüsü
Titretir âlemi, makam-ı neva
Vatandır insana en kutlu yuva

BEYAZ BİR NERGİS BEKLERİM

İsmail Emre ÖZER

Kara bulutların ıslaklığı üzerime doğru geldiğinde
Tenhâda düşünen bir astronot olurum .
Çareler ararım, hayallerim yıkılmasın diye
Beyaz bir Nergis'in gönlümde açmasını beklerim.
Zamanın gittikçe erimesiyle yorulurum
Peşimden akıp gelen hayalinle avunurum.
Gözlerin bir rüya gibi göğü yansıtır
Bakışlarının teleskobundan izlerim samanyolunu
Yıldızların gemilere binerek akın akın
Rasathanelere gerek kalmayıp terk ettiğini
Göz bebeğinin aynasında görürüm.

HİKAYE:**YÜZÜMÜN HÜZNÜ VURUR
KEMANIMIN TELLERİNE**

"Gözlerimden tut da ciğerlerime kadar kırgınım."

Can Yücel

Bedriye AKTAŞ (1)

Sokaktayım...

Kimsesizim, sokak ortasında; İstiklal Caddesi.

Sokakta, bir yığın insan sel gibi akıp gitmekte, ben de sele kapılmış gibi sürüklenmekteyim.

Sokağı dolduran hüznü keman sesi kulaklarımı doldurmuş sesin geldiği yöne doğru Haşimâne akşamlara ağır ağır yürümüştüm. Beni çeken bir şey vardı onun sesinde. Gönlümün en ince teline dokunuvermişti. Bir yalnızlığın ateşinin yüreğimi tutuşturmasıydı belli ki bu.

Sokağın köşesinde bir adam elinde kemani, kederli dalgın gözleri öyle derin bakıyordu ki sanki anılarıyla uzaklara savrulmuştu gözleri. Gözlerinde ezilmiş bir yaprağın hüznü var. Güz ortasında dallarından düşen bir çınar yaprağına gözleriyle ezercesine bakıyor. Bir şeyleri affetmediği belli. Ama hiç belli etmiyor.

Onun solgun yaprağa bakışıyla damarlarımda bir keder seli dolaşmaya başlıyor sanki. Bütün umutlarımı yarınlara erteliyorum ve bir çiğ tanesi olup düşünüyorum toprağa.

Toprak, benim gülüm oluver diyor; hemen şimdi. Ben de gül olacak vakit kalmamıştır.

Adam, bir teli kırık eski kemanın telleri arasından sokağa doğru bir uzun bir kısa bakış fırlatıyor. Birden gözlerine kalabalık insan manzaraları doluyor. Onun gözlerine bakınca, gökyüzüne doğru açılan uçsuz bucaksız bir deniz sanmıştım. O kıyısız deniz nasıl da sığmıştı gözlerinize. Gözlerinde nice nehirler gördüm.

Adam, kendi denizlerinde bir ada kadaryalnızdı.

Adam; sokağın köşesinde oturmuş, başı ile omuzu arasında cılası dökülmüş bir kemani ve bir de dizlerinin dibine terfi etmiş başındaki şapkası... İlk bakışta, renkleri solmaya yüz tutmuş, yaşanmışlıklarla dolu bir fotoğraf karesi gibi geldi ve emin olmak için iyice yaklaştım. Titrek elleriyle dokunduğu kemanının ince tellerinden ve ağzındaki dökülmüş dişleri arasından çıkan boğuk ses beni öylesine büyülemişti ki hayret makamında donakalmışım. Merakıma galip gelemeyip durup dinledim. Adam, kemanını çalarken parçalı bulutlu gözleri öyle yitik, öyle üzgün, öyle yalnızdı ki...

Hiç paylaşılmamış, paylaşılmayacak bir yalnızlık. Yalnızlığına götüreceği kimsesi yok. En yakın arkadaşı yalnızlık olmalı. Gidip geri dönmeyen yalnızlık.

Adına, “Paganini Bülent” demişlerdi.

Paganini Bülent; önce göz ucuyla cilası dökülmüş kemanını, sonra başını kaldırdı gökteki yıldızları uzun uzun süzdü. Yüzünden düşen hüznünü sanki yerdeki ateşböceğiyle parlatıp cilaladı ve kemanının tellerine yükledi. İşte o an, aklımı alıp ruhumu eriten sözlerin yıldızlara doğru aktığını sandım. Sokağı dolduran sesin yıldızlardan geldiğini düşünür olmuştum. O kemanına öyle bir dokunuyordu ki ilahi bir ilhamla gökyüzü saçlarından aşağı kemanına akıyor gibiydi.

Yıldız yürekli adam...

Adamı dinledikçe, Nicola Paganini’nin küllerinden doğan Anka olabileceğini düşünmüştüm. Hani şu elli yedi yıl yaşayıp elli altı yıl cenazesi şehir şehir dolaşan, kemanı konuşturarak düşüncü adam. “Şeytanın kemancısı” demişlerdi onun için. Ben ise “Meleklerin Kemancısı” diyebilirdim Paganini Bülent için. İnce, titrek ve narin sesine öyle bir güzellik sunulmuş ki sesinde hayatın sonsuzlaşan erdemini duyumsuyorum ve kendimden geçiyorum adeta. Ona verilen bu ses, bu keman, meleklerin armağanı olmalıydı.

Bakışlarımla kayan yıldızlara bir keman çengeli atıp gökyüzünü alından öpüyorum. Yıldızlar içinde bir pasajın önünde ay kadar yalnız adamı düşünüyorum. Her kayan yıldızdan adanmış mutluluklar istiyorum onun için ve gökyüzünün kokusunu içime çeke çeke ay batmaya giderken dilekler diliyorum arkasından.

Gökteki ay kadar yalnız adam...

Aysanki derin bir kuyuya düşmüş gibi

Bakışları; bakışsız, ıssız ve çok dalgındı. Bakışları sanki sonbahar, ufuklarını ağır sisler kaplamış gibi silikti.

Bir kıvılcımın ışıyla ellerini yokladı, ellerinde bir avuç düş kırıklığı, ellerinde silikleşen anılarının eprimiş atlası. Anılar avuçlarımda bir avuç küldü artık. Kendi küllerimde bir kerpiç yaptırmak isterdim.

Külrengi saçlarını tarıyorum ıslak kirpiklerimle ve gözlerinin buğusunda ısınyorum. Adam, kemanıyla konuşuyor, dertleşiyor, ağlıyor, gülüyor, seviniyor ve seviyor, okşuyor kemanını...

Güneş bakışlı adam...

Güneş bir çiy tanesinin içinde doğup batıyor. Sükût ülkesine doğru göçüyor kuşlar.

Kemanının gölgesinde Eflatun bir devlet kurmak istiyor Politik Deli. Biraz ütöpik, biraz fantastik.

Politik deliye hitaben “Güneşimi kesmeyin” diye sitem ediyor ve kemanının tellerinden çıkan seslerle sükût suretinde dost yüzler arıyordu. Gün azaldıkça da umut içinde şapkasına bakıyor, beklediği bir ekmek parasıydı. Oysa yüzlerce insan geçip gitmişti önünden de kemanına göz ucuyla bakanlar: “Keman acı çekiyor, nağmeler inliyor” gibi sözler etmişti ama şapkasına bir beş kuruş olsun bırakma lütfunda bulunmamışlardı. Siz; beş kuruş deyip küçümsemeyin, gölleri oluşturan damlaların yolculuğu değil mi ki efendim.

Beş kuruşa eskiden bir darbe olurmuş.

Sonra afralarla tafralarla bir kız geçiyor, zengin görünümlü ve sanki tanıdık. Bir göz atıp yapay bir gülümsemeyle elini cebine atınca heyecan duyuyorum onun adına. Bir simit parası bırakıyor eski şapkaya, sevinyoruz. Biraz sonra önce bir Devlet Bakanı geçiyor epeyce kalabalıkla. Peşinden ikinci kişinin Çalışma ve Sosyal

Güvenlik Bakanı olduğu söyleniyor, kum saati gibi akıyor adımları.

Adam, kalabalığın arkasından şapkaya bakıyor, ben adama bakıyorum. O şapka, henüz bir çocukken, tüneli çıkarken yaşlanan adamlar bekliyor.

Gözlerinde ezilmiş bir gülün hüznü vardı.

Yüzü hüznle boyanmış bir Yusuf babası.

Adam, hüznlerini kahırlarının gergefindeilmekilmek örüp itina ile tellere bir bir asıyor. Gözlerindeki hüzn rengi de tellerin sarısına öylesine karışmış ki altın gibi olmuş telleri. Altın tellere dokunan titrek ellerinde nakış nakış örülen kelimeler, omuzlarındaki yükü almasa da belli ki rahatlatıyor adamı. "Bir sevgi istiyorum" diye Zeki Mürence söylemeye başlıyor ve dokunuyor kemanının tellerine "yılları durduracak, dünyamı dolduracak..." diye devam edip inletiyor sokağı. Ama gelen geçen, vesikalık bir fotoğrafa bakar gibi bir göz atıp geçip gidiyor. Velhasıl Vesikalık Selahattin'in dahi sergisinde bir poz fotoğrafı görülmemiştir.

Bakışlardan akşamlara arta kalan bir adam...

Gözler gözüne değince, suskun gözleriyle konuşuyoruz:

Sevgi nedir, diye sordum sustu.

Hüzün nedir, dedim sustu.

Keder nedir, dedim sustu, sonra...

Kaderi kedere vurulmuş hüzn bulutlarıyla yüklü adam. Kendisi kemanla vurulmuş adam kemanın esiri gibi esaretine ağır ağıtlar döktürüyor gibi. O kemanın telleri arasında üzerine ağlanılmamış bir tarih yatıyor.

Bir iki yutkundü, gülümsedi "şey" dedi, yutkundü ve eğdi başını, yeşil gözleri sisler içinde. Adam, göz kapaklarında bir bulut sancısıyla tebessüm etti, gözlerinden büyüyen bir çiğ tanesi yüzüne doğru süzüldü. Bir çiğ tanesinde bir çiğ tanesi kadar yalnızdı adam ve yalnızlığın gözlerine bıraktığı yorgunluğu saklayamıyordu. Şebnemin ayazına kesik soğuk sesi gecenin omuzlarına vururken, karanlığın koynuna doğru yürüdü, ay şavkıymıştı yüzüne ve kemanına gölgesi yansımıştı. Kemanı eviydi, kemanın telleri sevgiliydi, yalnız bir kuş gibi tellere tünemiş ve yuvası olmuştu.

Paganini Bülent, kaldığı sobalı Beyoğlu otellerine borcunu çaldığı kemanının sesiyle öderdi. Bazen Hızır hakkına silinen borçları da çaktırmadan maliyenin vergisinden düşülürdü.

Kemanın aynasına solgun yüzünün gölgesi bir yakamoz gibi düşünce hüznlerine dayanamayıp kemanının telleri de bir bir koptu. O, tek tele tutundu ve çaldı kemanını, hem de çok tel varmış gibi. Hiç kimse fark etmedi kemanının tellerinin koptuğunu ve telleri taktıracak para da koymadı şapkasına. Ancak O'nun için, "küçük bir dere gibi hep kendi içine aktı ne karışacağı bir ırmağı oldu ve ne de kendi yaptığı balını taşıyacağı bir kovanı oldu" diyebildiler.

Bütün gözler üzerindeydi. Adam kendisine bakan bütün gözleri topladı ve hepsini kemanının tellerine hüzzam makamına denk gelen notalar gibi dizdi. Bütün gözlere ruhunun derinliklerindeki nağmeleri dinletti. Bilirdi ki sözünde yüreği vardır, bilirdi ki dere coşarsa dalgası kendinden olurmuş.

Bugün günlerden Çarşamba, ekmek parası yine Perşembe'ye kalmıştır.

Garibanlığına övgüler düzdü, örselenmiş ruhu için türküler yaktı ve kemanının her bir teline yaşadıklarını yaşayacaklarını geçmişini, geleceğini, hüznünü ve kederini bütün hayatını yükledi. Keman felsefeydi, keman şiirdi. Adam, bakışlarıyla sokağın serüvenini taşıyor ve sokaklara şerh düşüyordu. Adam sokağın diliydi, hikâyesiydi, şiiriydi, coğrafyasıydı, tarihiydi... sokak, keman demekti.

Acaba Paganini Bülent ne demekti?

Havanın kararmasıyla azalan gün sona ererken şapkada bir simit parası vardı. Mehtaplı gecelerde faniliğin ıstırabı sarmışken bedenimi; adam umudun kırık hayalleri içinde “serin karanlıklar üzerime örtülmeden uzayıp gitmeliyim” hayalini düşlerine katarak karanlığa doğru yürüdü. Evine gittiğini sanmıştım, ama evi var mıydı?

Adam hastaydı, şapkasında ise bir simit parası. Şapkasındaki para ile bir simit aldı yarısını balıklara, yarısını sokak kedilerine attı ve şapkasını bıraktı. Hastaneye gidecekti, kemanını rehin bıraktı ve ayrıldı. Kemanı arkasından ağlıyordu. Kemanın kırık sesini kendinden başka kimseler duymadı.

En çok umudu yitirmek ağır gelirmiş ruha. Yavaş yavaş ölürmüş insan terk edildiğinde. Dostlarından ayrı, yaşama dair bir tutanağı kalmayan adamı bakışları ele veriyordu. Bakışları sönük ve yarınsızdı.

Bundan sonra kemanı öksüz kalmıştır, Beyoğlu öksüz kalmıştır.

Ruhum ruhuyla dolaşmaktadır artık.

Bundan sonra...

“Ruhu her gece denizlerde balıklar için keman çalıyormuş ve balıklar onun için dans ediyormuş” dediler. “Yıldızlara karışmış, gökyüzünde yıldızlar ona eşlik ediyormuş” diyenler oldu. Ayrıca gökyüzünde, yıldızlar arasında her gece bir keman çalan adam silüeti görünür olmuş, kaçınılmaz bu vakti görmek için geceleri nöbet tutuyorduk. Sefere çıktığını ve diyar diyar gezdiğini söyleyenler de az değildi. Farklı yörelerde keman çalan adamın hikayesini dinleyenler anlatıp duruyordu.

Daha neler neler... Bir varmış bir yokmuş, yokmuş, yağmur yürekli bir adam yağmur olup yağıyormuş...

Sonra...

Batan son güneşin arkasından uçan son kuş gibi ‘hiç’liğe doğru yürüdüm. Gecenin ortasında sözlere gelen yüreğim gücenmişti de acılardan hüznünlere, hüznülerden sürgünlere açıldım. Düşlerimde ağlayan bir keman, içimde kırık bir keman sesi kalmıştı.

Gönül viranemde sessiz, bezgin yaşlı bir yüz; çilehanesinde, yalnızlığını zikre dalmış bir derviş gibi oturur oldu. Tellerinde umutlar asılmış bir keman gibiydim sesimin tınısında bir ömrün hazin hikâyesi.

Gölgesini yitirmiş bir kalabalıkta, kemanından yansıyan yüzünün hüznüyle tanıdım seni. Kalabalığın uğultusunda kaybolan bir keman sesiydin.

KISA ÖYKÜ:**NAR****Şakir MUSALLİ**

- Ninem de aynı senin gibi
- Ninen mi?
- He, aynı sen.

Otuz kişilik yatakhane de ranzalarımız gibi dolaplarımızın da komşu olduğu Serkan abi ile hemşeri olduğumuz için arkadaşlıktan öte bir senli benli idik. Meslek lisesinin henüz birinci sınıfındaydık ve yapımı nedense yıllardır bitmemiş, kağıt üstünde tamamlanmış görünen ama açılması nice baharlara kalmış modern pansiyonu yerine okulun tuvaletlere yakın iki sınıfı yatakhane yapılmış ve öğrenciler bilinmez bir zamana kadar bu uzak hayalden vaz geçmiş serdengeçtiler gibi kalabalık yuvayı benimsemişti. İlk başta direk ismi ile hitap ettiğim hemşerim daha sonra yatılı ortamında üstüne çöken olgunluk, bilgi ve korumacılıkla bizi sahiplenmiş zamanla ismini incitmeden saygılı bir şekilde söylemeye başlamıştık. Bize sahip çıkan her büyüğümüze abi diye hitap ediyorduk artık.

Sabahın köründe tatlı rüyalarınızı yırtan bir zil sesi ile uyanıyor, gömleğinin düğmelerini merdivenlerde iliklemeye alışmış pansiyon başkanının ardından ismimiz okunmadan etüt salonunda olmanın telaşıyla merdivenleri üçer beşer adımlıyorduk. Zira yoklamaya geç kalıp da sabah müdür yardımcısının odasına davet

edilen arkadaşlarımızdan pek de iyi haberler duymuyorduk. Tabi o zamanlar öğrenci bir sorun yaşadığı zaman önce rehberlik servisine gönderilmiyordu. Genç öğretmenlerimiz 12 Eylül zamanında defalarca staj yaptıkları terapi yöntemleri ile olayı Cengiz Han zamanından kalma yöntemlerle hallediveriyorlardı ve bu işte epey müsbet sonuçlar alıyorlardı.

Yeni bir okul, yeni bir lise, yeni bir aile ortamı ile anne, baba, kardeşlerden oluşan aile ortamımız bir anda kırk elli kişilik bir yatılı ortamına dönüşmüş, bu çoklu kardeş ve ebeveyn hayatına zor da olsa uyum sağlamaya çalışıyorduk. O zamana kadar görmediğimiz farklı şehirlerden, farklı kültürlerden değişik tipte ve söyleyiş tarzları ile bir araya getirilmiş bir Türkiye mozaiği idik. Hepimiz karşımızdakini yadırgıyorduk ve bazen hiç de alışık olmadığımız bir konuşma tarzına gülüyor, bazen de farklı bir düşünce yapısına ilk defa yediğimiz bir meyvenin tadını anlamaya çalışıyor gibi şaşkın şaşkın bakıyorduk. Git gide birbirimizin huyuna suyuna alıştık. Farklı yiyeceklerin ortak bir kazanda kaynaması gibi sonuçta büyük bir yatılı ailesi ortaya çıktı. Kimse kimseye yabancı gözlerle bakmıyordu.

Bu acayıpliklerle dolu hayatın

içinde herkes kendisinden mesuldü. Özellikle de kendi paranıza sahip çıkmanız gerekiyordu. Ailemizin yanındayken paramızı istediğimiz gibi harcıyorduk. Gönlümüzün çektiği ne varsa cebimizdeki para nispetinde kütüğe inen kasap satırı gibi içimizde kıl kadar şüphe olmadan alabiliyorduk. Annem ve babamın nasihatlerini, bir süre sonra unutulacak fırçalarını kulak ardı ederek fırtınanın geçeceği zamana kadar biraz munis gözüükerek geçiştiriyorduk. Kendi paran demek, kendi sorumluluğun demektir. Gurbet elde bir başına parasız kalmak, kış ortasında kar üstünde yalın ayak kalmak gibi bir şeydi ve denize düşmüş birinin eline yapışmış can simidi gibi elimizdeki paraya sahip çıkıyorduk. Ezkaza kaçamak olarak alınan biraz meyve ya da başka bir yiyecek alındığı gün tamamen tüketilmiyor, parça parça taksimlere ayrılarak yenilecek zamanlar belirleniyordu. Her şey planlama dahilinde iken ansızın gelen bir ekonomi paketi ile bilet fiyatları birden iki katına çıkınca elde para ucu ucuna bileti karşılıyor, aylarca gelmeyecek yağmurların ardından kuru gökyüzüne bakan susuz ağaçlar gibi uzun ve çetin bir imtihanı yükleniyorduk. Bu imtihanların zorlu lise derslerinden daha iyi öğrettiği kesindi. İşte böyle böyle terbiye edildikçe aldığımız yiyecekleri, perhize giren şeker hastaları gibi bir sonraki öğünü düşünerek yiyorduk. Zamanla bu hayatımızda bir meleke haline geldi. Bu

halimi gören Serkan abi: “Ninem de senin gibi.” derdi. Ben de şaşırır kalırdım. Benden iki kuşak ötede yaşlı bir kadına neyim benzerdi ki. “Ninen mi, nasıl?” “O da senin gibi, hiçbir şeyi atamaz. Eve nar alır, yiyemez, sonra da eşeklere atar.” Bunu, ninesinin tatlı ama bir o kadar da garip hayali gözlerinin önünde canlanarak anlatırdı. Bu nar hikayesinden en karlı çıkan eşekti görünüşe göre. Ninesi de kim bilir zamanın tedrisatında nice ağır imtihanları bir bir aşarak gelmişti.

Serkan abi o sene liseyi bitirerek aramızdan ayrıldı. Biz de kalan iki senemizi de kokusu ve yaşam tarzı bize en yakın arkadaşlarla geçirdik. Sonrasında sonbahar rüzgarlarında savrulan bir yaprak gibi oradan oraya uçuşarak geçti seneler. Komedi filmlerine iyi malzeme olacak senaryolara alınmış ya da alınmamış bir dünya güler misin, ağlar mısın diye ekşi bir erik yemiş gibi yüzümüzde tatlı bir burukluk bırakan nice olaylarla anılarımız yıkandı. Kaderin cilvesi biriktirdiği onca malı yiyemeyip de her an kopabilecek bir fırtına gibi çökecek bir ekonomik buhranın korkusu ile diken üstünde yaşayan, belli bir yaşı aştıktan sonra yiyecek takati bulamayan nice heder edilmiş hayat öyküsü ekşi erik tadında gözlerimin önünden geçti. Ne zaman zihnimde esen rüzgarlar bir anıya takılsa Serkan abinin ninesinin narları aklıma gelir. Tabi zamanında yenilmemiş narlardan karlı çıkan bir eşek daima olurdu.

Gazeteci Yazar HİKMET ALTINKAYNAK Hayatını Kaybetti

Işığında" başlıklı köşeyi kaleme alıyordu.

T ü r k i y e Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu, Hikmet Altinkaynak'ın ölümünün ardından bir mesaj yayınladı. Mesajda şu görüşler yer aldı: "Değerli meslektaşımız

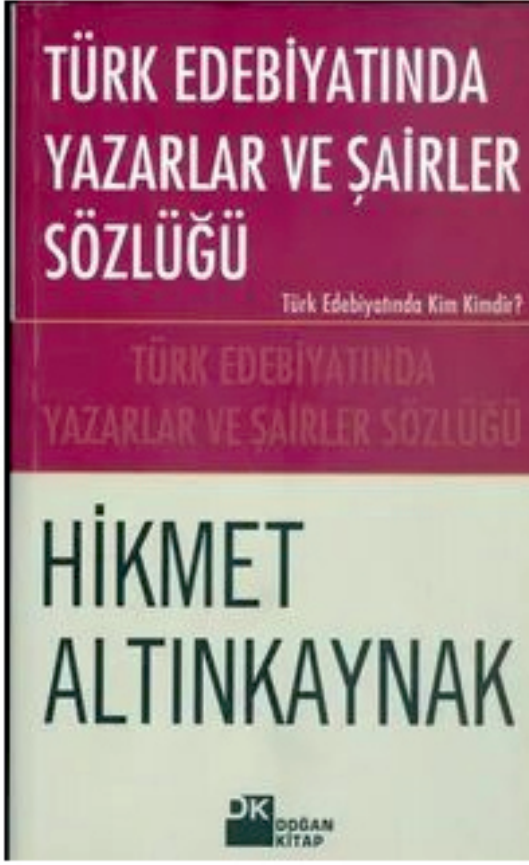
Tüm Niğdelilerin, Gazetecilerin ve Edebiyat çevresinin başı sağolsun...

Değerli dostum, sevgili hemşehrim; Kemal Atatürk, Hazım Tepeyran, Bülent Ecevit, Ömer Seyfettin, Tahsin Yücel ve Oktay Akbal'ın izinden yürüyen, sanat ve kültür abidesi Hikmet Altinkaynak'ın erken ölümü, ülkemiz için büyük kayıptır. Işığın bol olsun değerli dostum...

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) üyelerinden, 2022 Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü ve Sürekli Basın Kartı sahibi Hikmet Altinkaynak hayatını kaybetti (17.02.2023). Yazar, eleştirmen ve öğretim üyesi olan Altinkaynak, Cumhuriyet Gazetesi'nde haftada bir gün "Edebiyatın

Hikmet Altinkaynak'ı kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyoruz. Mesleğimize uzun yıllar başarıyla hizmet veren Hikmet Altinkaynak'ın ailesinin, dostlarının, meslektaşlarının acısını paylaşıyor başsağlığı ve sabır diliyoruz."

HİKMET ALTINKAYNAK; Niğde'de doğdu. Mesleğe 1972'de Yeni Ortam'da başladı. 1975'te Cumhuriyet Gazetesi'ne geçti. Alman WDR Köln Radyosu'nda (1990 - 2002), Kanal D ve TV 8 televizyonlarında kitap programları hazırladı ve sundu. TRT programlarına danışmanlık yaptı. Aralarında Eleştiri ve Yaşasın Edebiyat olmak üzere, 10 dolayında derginin yöneticiliğini üstlendi.

Milliyet ve Hürriyet yayın gruplarında redaktör, yazar, yazı işleri müdürü, genel yayın yönetmeni olarak çalıştı. Yazıları Cumhuriyet, Milliyet, Radikal gibi gazetelerde ve Varlık, Türk Dili, Eleştiri, Milliyet Sanat, Ulusal Kültür, Yaşasın Edebiyat, Hürriyet Gösteri, Cumhuriyet Kitap gibi pek çok dergide yayımlandı. Atatürk'ü Seviyorum adlı 10 çocuk kitabı Çinde Çince ve Uygurca yayımlandı. Oktay Akbal'a Mektuplar, Edebiyatımızdan Portreler, Atatürk Devrimleri'ne Yolculuk, Türk Edebiyatında Yazarlar ve Şairler Sözlüğü yayımlanmış kitaplarından bazıları. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğretim görevliliği ve rektör danışmanlığı yaptı. Bu üniversitede 13 yıl Çağdaş Türk

Şiiri, Biyografi Yazımı, Türk Dili dersleri okuttu. 2018'den bu yana Cumhuriyet Gazetesi'nde haftada bir gün "Edebiyatın Işığında" başlıklı köşeyi yazıyor. Sürekli Basın Kartı taşıyordu.

Hikmet ALTINKAYNAK Kimdir?

Hikmet Altinkaynak (Ahmet Hikmet Altinkaynak, d: 18 Şubat 1945; Bor-
NIĞDE, ö: 17 Şubat 2023, İstanbul), Türk yazar, eleştirmen ve öğretim görevlisi.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. İlk eleştiri yazıları 1972 yılında Yeni Ortam ve 1975 yılında Cumhuriyet gazetelerinde yayımlandı. 1980'li yıllardan başlayarak Milliyet ve Hürriyet Yayın Grupları'nda redaktör, yazar, yazı işleri müdürü, yayın danışmanı, genel yayın yönetmeni aşamalarında 17 yıl çalıştı. Bu sürede 10 dolayında derginin yazarı, yayın danışmanı, yazı işleri müdürü, yayın yönetmeni olarak görev aldı ve sayısız kitabın editörlüğünü yaptı. Cumhuriyet başta olmak üzere Milliyet, Radikal, Hessen/Toplum (Almanya) gazetelerinde ve Yansımaya, Varlık, Eleştiri, Yaşasın Edebiyat, Hürriyet Gösteri dergilerinde yazıları yayımlandı, bu süre içinde çok sayıda kitap yazdı. Radyo ve televizyon programları yaptı. 2001 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Rektör Danışmanı, Öğretim Görevlisi olarak göreve başladı. 2004 sonrası da yalnızca öğretim görevlisi kimliğiyle "Çağdaş Türk Şiiri", "Biyografi Yazımı" ve "Türk Dili" dersleri okuttu. Eleştirmen ve yazar olarak da çalışmalarını sürdürdü. Yunus

Nadi Ödülleri Öykü Dalı, Ebubekir Hazım Tepeyran Roman Ödülü seçiciler kurulu üyesi.

Altınkaynak, adını Edebiyatımızda 1940 Kuşağı adlı kitabı ile duyurdu. Bu kitap için ilk eleştirel yazıyı yazan Oktay Akbal, Altınkaynak'ı "bu ilk çalışmasındaki eksikliklere, yanılırlara karşın ileride daha başarılı ürünler verecek nitelikte bir genç" saptamasıyla değerlendirdi. Kemal Sülker ise, "Hikmet Altınkaynak, hiç de kolay olmayan bir işi başardı: 1940 kuşağı şairlerini bir araya getirdi" dedi.

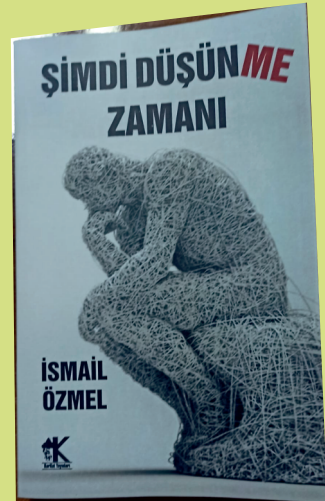
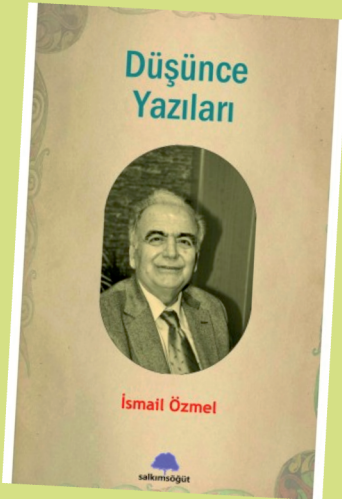
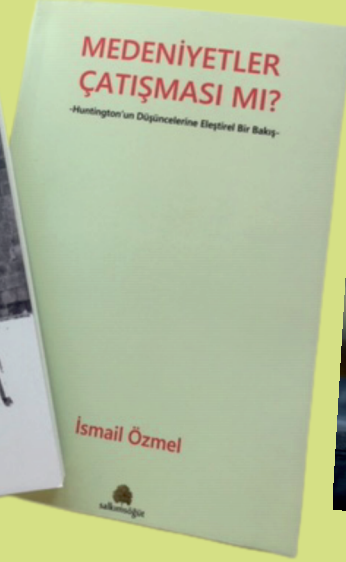
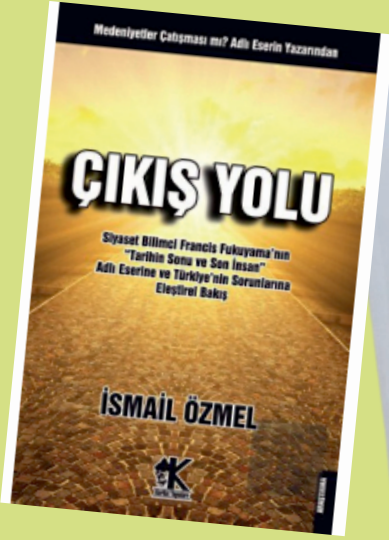
Milliyet Yayın A.Ş. adına Yaşasın Edebiyat Dergisi'nin genel yayın yönetmenliğini ve yazı işleri müdürlüğünü yaptı. Dergi ustalarla amatörleri buluşturan, Danışma Kurulunda Türkiye'nin en saygın edebiyatçılarından Oktay Akbal, Vedat Günyol, Doğan Hızlan, Zülfü Livaneli, Erdal Öz, Yüksel Pazarkaya, Ülkü Tamer ve Buket

Uzuner'in yer aldığı sayılı dergilerden oldu. Ancak derginin bağlı olduğu şirketin yabancı yayın kuruluşlarıyla ortaklığı ve yeterli kazanca ulaşamaması yüzünden yayımına son verildi.

Hikmet Altınkaynak, Türk Edebiyatında Yazarlar ve Şairler Sözlüğü adlı kitabıyla Türk edebiyatına yeni bir edebiyatçı sözlüğü kazandırdı. Kısa sürede olumlu yankılar yarattı. Prof. Dr. Tahsin Yücel; "Özlediğimiz bir sözlük" derken gazetelerde Rıza Zelyut, Dursun Özden, Öner Ciravoğlu, Oktay Akbal, Yüksel Pazarkaya ve Mehmet Ali Birand sözlüğün çok değerli bir çalışma olduğunu belirtti. Birand; "Başucu sözlüğü" dedi, "Herkesin kütüphanesinde bulunması ve sık sık başvurulması gereken bir kaynak. İnsan, edebi zenginliğimizden bir kez daha etkilenmeden edemiyor" diyor; Hikmet Altınkaynak'ın çok sayıda yayınlanmış eserleri bulunmaktadır.

KAYNAK: Dursun ÖZDEN
(18.02.2023, İstanbul)

YENİ ESERLERİMİZ

103.SAYI 20 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE